

Crna Gora
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava

Adresa: Svetog Petra Cetinjskog, br.130
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 234 193
fax: +382 20 234 198
www.mmp.gov.me

**IZVJEŠTAJ MINISTARSTVA LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA O RADU I
STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA SA IZVJEŠTAJEM JU CENTAR ZA
OČUVANJE I RAZVOJ KULTURE MANJINA CRNE GORE**

ZA 2023. GODINU

Podgorica, februar 2024. godine

SADRŽAJ:

UVOD

I REZIME

II REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE

III REALIZACIJA ZAKLJUČAKA VLADE CRNE GORE

IV PRIKAZ AKTIVNOSTI PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA MINISTARSTVA

V SARADNJA SA NVO

VI STRATEŠKA DOKUMENTA MJERE I AKTIVNOSTI ZA IZVRŠAVANJE POSTAVLJENIH CILJEVA I PROJEKTI OD DRŽAVNOG ZNAČAJA

- **STRATEGIJA ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ**

GORI 2019-2023

- **STRATEGIJA MANJINSKE POLITIKE 2019-2023**

- **NACIONALNA STRATEGIJA RODNE RAVNOPRAVNOSTI. 2021 -2025 GODINE**

- **STRATEGIJA ZA ZAŠTITU LICA SA INVALIDITETOM OD DISKRIMINACIJE I**

- **PROMOCIJU JEDNAKOSTI 2022-2027**

- **STRATEGIJA SOCIJALNE INKLUZIJE ROMA I EGIPĆANA U CRNOJ GORI 2021- 2025. GODINE**

VII REALIZOVANE AKTIVNOSTI U VRŠENJU UPRAVNOG NADZORA

- **PLAN INTEGRITETA, KADROVSKI POSLOVI I JAVNE NABAVKE**

- **SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA**

- **REALIZACIJA BUDŽETA**

VIII MEĐURESORSKA SARADNJA

IX PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA

UVOD

Izveštaj o radu Ministarstva ljudskih i manjinskih prava za 2023. godinu pripremljen je u skladu sa članom 65 Zakona o državnoj upravi¹, članom 48 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave², kao i drugim obavezujućim aktima i javnim politikama.

Izveštaj sadrži prikaz realizacije Programa i Zaključaka Vlade Crne Gore iz 2023. godine, izvršavanja zakona i drugih propisa, preduzetih mjera i njihovih rezultata u oblastima za koje je osnovano Ministarstvo.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave, vrši poslove uprave koji se odnose na: zaštitu ljudskih prava i sloboda, ako ta zaštita nije u nadležnosti drugih ministarstava; zaštitu od diskriminacije; praćenje ostvarivanja i zaštitu prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u dijelu nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta; unapređivanje međusobnih odnosa pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; unapređenje međuetničke tolerancije u Crnoj Gori, kao i uspostavljanje i održavanje nesmetanih kontakata pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica sa građanima i udruženjima van Crne Gore sa kojima imaju zajedničko nacionalno i etničko porijeklo, kulturno i istorijskog nasljeđa, kao i vjerska ubjeđenja; rodnu ravnopravnost; unapređenje položaja Roma, Aškalija i Egipćana i njihovu integraciju u sve tokove društvenog života; međusobnu saradnju i komunikaciju u cilju promocije interkulturalnog dijaloga i jačanja suživota; pripremu predloga propisa koji se odnose na zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu od diskriminacije, zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Takođe, ovaj dokument sadrži i Izveštaj o radu JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore za 2023. godinu,³ koji je osnovan 2017 i nad čijim radom Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava vrši nadzor (Odluka o organizovanju Javne Ustanove Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina ("Službeni list Crne Gore", br. 060/17)

¹ Službeni list CG", br. 78/2018, 70/2021 i 52/2022.

² Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 049/22, 052/22, 056/22, 082/22, 110/22, 139/22)

³ Službeni list Crne Gore", br. 060/17

I REZIME

U 2023. godini, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava obavljalo je poslove iz svoje nadležnosti koje su utvrđene Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 118/20, 121/20, 1/21, 2/21, 29/21, 34/21, 41/21, 85/21 i 11/22), u okviru 9 organizacionih jedinica i to: tri direktorata (Direktorat za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, Direktorat za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Direktorat za interkulturalizam), tri odjeljenja (Odjeljenje za unapređenje i zaštitu prava Roma i Egipćana, Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti, Odjeljenje za evropske integracije, programiranja i implementaciju EU fondova), Kabineta ministra i dvije službe (Služba za opšte poslove i Služba za finansijske poslove).

Poslove iz djelokruga rada ovog Ministarstva u najvećem dijelu 2023. godine obavljalo je oko 36 izvršilaca, dok je ukupan broj sistematizovanih radnih mjesta prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta bio 48.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u skladu sa **Programom rada Vlade za 2023. godinu** imalo 7 obaveza, od kojih 5 u tematskom (4 su realizovane, 1 nije realizovana) i 2 obaveze u normativnom dijelu, koje nijesu realizovane, što čini 57,14% realizacije.

Tokom 2023 godine, **Vlada Crne Gore je donijela 29 zaključaka** koji se odnose na obaveze iz nadležnosti Ministarstva ljudskih i manjinskih prava. Od 29 zaključka Vlade Crne Gore, realizovano je 23(79,31%) , dok su djelimično realizovana 4 (13.79%), a dva zaključka nijesu dospjela za realizaciju(4,76%).

Ministarstvo je u toku 2023. godine izradilo Plan integriteta koji se primjenjivao u izvještajnom periodu, koji je dostavljen nadležnom organu i objavljen na internet stranici ministarstva.

U izvještajnom periodu donijet je registar rizika na nivou Ministarstva ljudskih i manjinskih prava i zadužena lice za vođenje i ažuriranje istih na nivou organizacionih jedinica.

Kadrovskim planom za 2023. godinu planirano je zapošljavanje 3 službenika iz kategorije visoko rukovodnog kadra, shodno čemu je preko Uprave za kadrove objavljen javni konkurs za jednog izvršioca/teljku iz kategorije visoko rukovodnog kadra, koji/koja je Rješenjem Vlade Crne Gore postavljen/a za Generalnu direktoricu Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, na period od 5 godina.

Osim toga, Rješenjima Vlade Crne Gore određeno je 3 vršioca/vršiteljke dužnosti, i to: sekretara ministarstva, Generalnog direktora Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i Generalne direktorice Direktorata za interkulturalizam.

Takođe, u skladu sa kadrovskim planom za 2023. godinu u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava zaposleno je na neodređeno vrijeme 9 službenika, od kojeg broja 7 službenika/službenica na radnom mjestu Samostalnog/e savjetnika/ce III, jedan službenik/ca na radnom mjestu Viši savjetnik/ca III i jedna službenica na radnom mjestu Samostalni Savjetnik/ca I.

Tekući budžet Ministarstva ljudskih i manjinskih prava za 2023. godinu iznosio je 3.590.310,69 €, dok je izvršenje budžeta iznosilo 3.504.219,30 € i realizovan je u obimu od 97,60% u odnosu na tekući budžet.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama⁴ i Planom javnih nabavki⁵ pokrenuta su 2 otvorena postupka. Predmetni postupci javnih nabavki sprovedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Kabinet ministra je realizovao aktivnosti koordinacije i praćenja bilateralnih susreta, radnih sastanaka, konferencija u zemlji i inostranstvu i ostvarivao redovnu komunikaciju sa predstavnicima medija.

Tokom izvještajnog perioda, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je imalo kvalitetnu međuresorsku saradnju.

Shodno Zakonu o nevladinim organizacijama⁶ i Zakonu o budžetu za 2023. godinu, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava je tokom 2023. godine opredijeljeno ukupno 1.690.121,72 eura za finansiranje projekata/programa NVO i to za sledećih pet oblasti:

- zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava – zaštita prava LGBT osoba;
- zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava – zaštita prava pripadnika/ca nacionalnih i etničkih manjina;
- rodne ravnopravnosti;
- zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava – zaštita prava Roma/kinja i Egipćana/ki;
- zaštita lica sa invaliditetom;

⁴Službeni list Crne Gore", br. 074/19 od 30.12.2019, 003/23 od 10.01.2023, 011/23 od 27.01.2023

⁵Plan javnih nabavki , broj: 12-426/23-40/2 od 23.01.2023. godine

⁶Službeni list CG broj 039/11 i 037/17

II REALIZACIJA AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u skladu sa **Programom rada Vlade za 2023.godinu** imalo 7 obaveza, od kojih 5 u tematskom (4 su realizovane, 1 nije realizovana) i 2 obaveze u normativnom dijelu, koje nijesu realizovane, što čini 57,14% realizacije

U nastavku je pregled realizacije obaveza iz tematskog dijela (Tabela 1):

Aktivnost		Indikator rezultata	Planirani rok za realizaciju aktivnosti (kako je naveden u PRV 2022.)	Kvartal u kome je aktivnost realizovana	Izvori finansiranja	Status realizacije	Obrazloženje statusa realizacije (obavezno za aktivnosti koje će ostati nerealizovane na kraju decembra 2022.)
TD8	Usvajanje Izvještaja o realizaciji Strategije manjinske politike 2019-2023, za 2022. godinu i donošenje Akcionog plana za 2023. godinu	Usvojen izvještaj za 2022. godinu	I kvartal 2023.	II kvartal 2023.	<i>Budžet</i>	Realizovano	Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 13. aprila 2023. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije manjinske politike 2019-2023, za 2022. godinu, a na sjednici od 11.05.2023. godine donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije manjinske politike 2019-2023, za 2023. godinu
TD9	Usvajanje Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 za 2022. godinu	Usvojen izvještaj za 2022. godinu	I kvartal 2023.	I kvartal 2023.	<i>Budžet</i>	Realizovano	Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. marta 2023. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 za 2022. godinu
TD10	Usvajanje Izvještaja o sprovođenju Akcionog plana za realizaciju Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023 za 2022. godinu i donošenje	Usvojen izvještaj za 2022. godinu i donešen Akcioni plan za 2023. godinu	I kvartal 2023.	II kvartal 2023.	<i>Budžet</i>	Realizovano	Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 4. maja 2023. godine, donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. za 2023. godinu i usvojila Izvještaj o

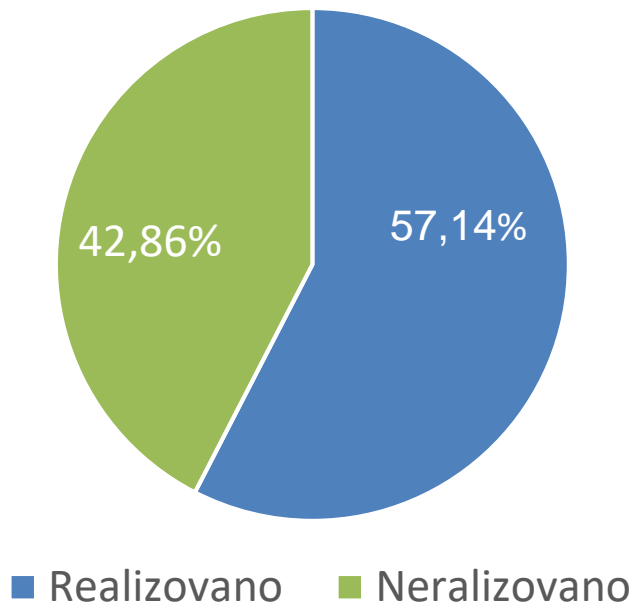
	Akcionog plana za 2023. godinu						realizaciji Akcionog plana za 2022. godinu
TD11	Usvajanje Izvještaja o sprovođenju Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025 za 2022. godinu sa Akcionim planom za period 2023-2024	Usvojen Izvještaj za 2022. godinu i donešen Akcioni plan za period 2023-2024	II kvartal 2023	III kvartal 2023.	<i>Budžet</i>	Realizovano	Vlada Crne Gore je, jula 2023. godine, usvojila Izvještaja o sprovođenju Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025 za 2022. godinu, i donijela Akcioni plan za sprovođenje iste za period 2023-2024
TD12	Usvajanje Izvještaja o sprovođenju Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 za 2022. godinu	Usvojen Izvještaj za 2022. godinu	II kvartal 2023	/	<i>Budžet</i>	Nerealizovano	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava će u I kvartalu 2024. godine pripremiti i Vladi dostaviti na razmatranje i usvajanje Izvještaj o sprovođenju Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 za period 2022-2023. godinu. Izvještaj za 2022. godinu nije pripremljen zbog angažovanja kapaciteta nadležnog direktorata na izradi Predloga Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije, koji je postavljen kao prioritet.

Pregled realizacije obaveza iz normati dijela (Tabela 2):

NORMATIVNI DIO							
ND15	Utvrđiti Predlog zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije (radni naziv)	Utvrđen Predlog zakona	II kvartal 2023.	IV kvartal 2023. godine	<i>Budžet Savjet Evrope</i>	Nealizovano	Predlog Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije je dostavljen u IV kvartalu 2023. godine Evropskoj

							<i>Komisiji, radi davanja mišljenja.</i>
ND16	Utvrđiti Predlog zakona o pravnom prepoznavanju roda baziranog na samoodređenju	Utvrđen Predlog zakona	IV kvartal 2023.	/	<i>Budžet MLJMP, Međunarodne organizacije, ambasade</i>	Nerealizovano	<i>Tekst nacrtu Zakona o pravnom prepoznavanju roda baziranog na samoodređenju (radni naziv) je u fazi usaglašavanja sa nadležnim institucijama i u I kvartalu 2024. godine će biti sptovедena Javna rasprava o Nacrtu istog.</i>

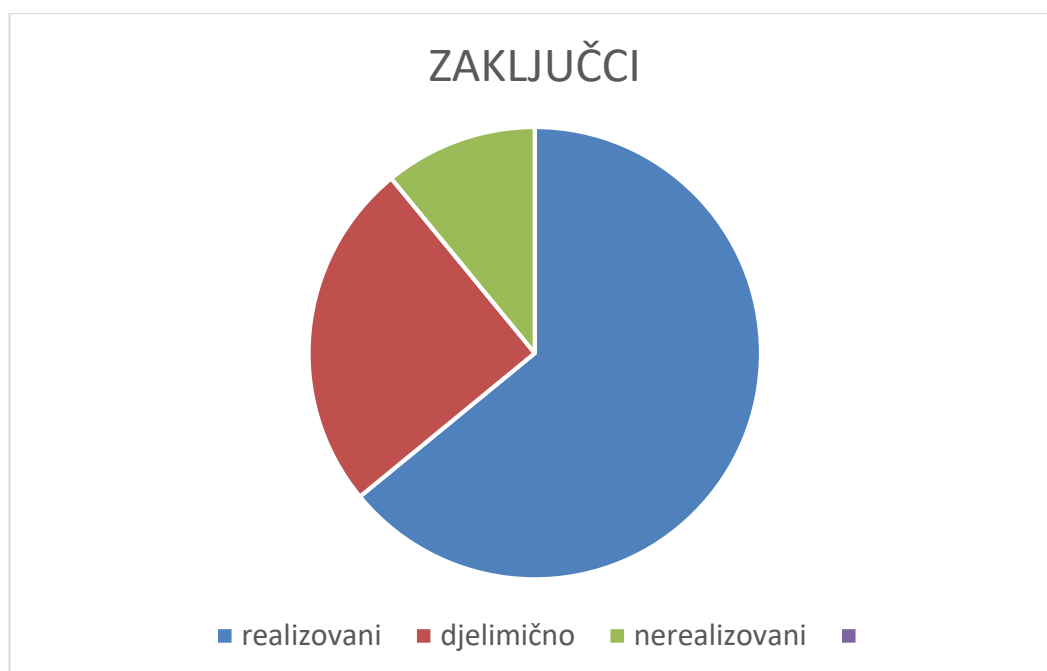
Realizacija aktivnosti iz programa Vlade

III REALIZACIJA ZAKLJUČAKA VLADE CRNE GORE

U 2023. godini, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava dostavljena su ukupno 29 zaključka Vlade Crne Gore. Od 29 zaključaka Vlade Crne Gore, realizovano je 23, dok su 2 djelimično realizovana, a 4 zaključka nijesu dospjela za realizaciju.

BROJ ZAKLJUČAKA VLADE ZA PERIOD IZVJEŠTAVANJA	BROJ REALIZOVANIH ZAKLJUČAKA VLADE	BROJ ZAKLJUČAKA VLADE KOJI NIJESU DOSPJELI ZA REALIZACIJU	BROJ DJELIMIČNO REALIZOVANIH ZAKLJUČAKA VLADE
29	23	4	2

IV PRIKAZ AKTIVNOSTI PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA MINISTARSTVA

U 2023. godini, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava obavljalo je poslove iz svoje nadležnosti koje su utvrđene Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ⁷("Službeni list Crne Gore", br. 118/20, 121/20, 1/21, 2/21, 29/21, 34/21, 41/21, 85/21 i 11/22), u okviru 9 organizacionih jedinica i to:

- ✚ Direktorat za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda,
- ✚ Direktorat za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica
- ✚ Direktorat za interkulturalizam
- ✚ Odjeljenje za unapređenje i zaštitu prava Roma i Egipćana
- ✚ Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti
- ✚ Odjeljenje za evropske integracije, programiranja i implementaciju EU fondova,
- ✚ Kabineta ministra
- ✚ Služba za opšte poslove i
- ✚ Služba za finansijske poslove

✚ DIREKTORAT ZA UNAPREĐENJE I ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

U Direktoratu za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u 2023. godini vrše se poslovi koji se odnose na: zaštitu ljudskih prava i sloboda; zaštitu od diskriminacije; analiziranje međunarodnih i EU standarda iz oblasti ljudskih prava i sloboda i priprema predloga propisa u cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa relevantnim međunarodnim standardima; realizovane su obaveze za uključivanje u međunarodne institucije iz djelokruga rada Direktorata; izvršavane su obaveze koje proizilaze iz međunarodnih sporazuma koji se odnose na praćenje mjera antidiskriminacione politike; izrada analiza, informacija i izvještaja za potrebe državnih organa i tijela o stanju ljudskih prava i sloboda, kao i obavljanje drugih poslova iz oblasti ljudskih prava i sloboda.

ZAKONODAVNI I STRATEŠKI OKVIR

- Dodijeljena sredstva u iznosu od 451. 597, 48 eura za realizaciju 20 projekata/programa nevladinih organizacija za 2023. godinu u oblasti zaštite lica sa invaliditetom;
- Usvojena Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2024. godini u oblasti zaštite lica sa invaliditetom;
- Usvojena Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2024. godini za oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori;
- Shodno javnom pozivu za izbor predstavnika/ca nevladinih organizacija u Radnoj grupi za izradu strateškog dokumenta za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024. godine izabrano četiri predstavnika/ce nevladinog sektora;
- Priprema komentara na dokument koji se odnosi na Situacionu analizu za Crnu Goru o zdravstvenoj jednakosti za osobe sa invaliditetom i Vodiča za akciju za osobe sa invaliditetom.

⁷ Službeni list Crne Gore", br. 118/20, 121/20, 1/21, 2/21, 29/21, 34/21, 41/21, 85/21 i 11/22

- Predlog Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije je 29. decembra 2023. godine poslat Evropskoj komisiji na mišljenje;
- Pripremljena evaluacija Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. godina uz ekspertsku podršku Savjeta Evrope;
- Dodijeljena sredstva u iznosu od 150.000 eura za realizaciju 8 projekata/programa nevladinih organizacija za 2023. godinu u oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba;
 - Usvojena Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2024. godini za oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori;
- Shodno javnom pozivu za izbor predstavnika/ca nevladinih organizacija u Radnoj grupi za izradu strateškog dokumenta za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024. godine izabrano četiri predstavnika/ce nevladinog sektora;
- U skladu sa kadrovskim planom za 2023. godinu objavljen je: oglas za samostalni/a savjetnik/ca kao i konkurs za popunjavanje radnog mjesta generalnog direktora/ca koji su realizovani u oblasti za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u cilju borbe protiv diskriminacije i promovisanje važnosti, poštovanja ljudskih prava i sloboda.

DIREKTORAT ZA UNAPREĐENJE I ZAŠTITU PRAVA MANJINSKIH NARODA I DRUGIH MANJINSKIH NACIONALNIH ZAJEDNICA

ZAKONODAVNI I STRATEŠKI OKVIR

U **Direktoratu za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica** vrše se poslovi koji se odnose na:

praćenje ostvarivanja i zaštitu prava pripadnika/ca manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u dijelu njihovog nacionalnog, etničkog, kulturnog i jezičkog identiteta;

priprema predloga propisa koji se odnose na zaštitu prava manjinskih i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;

preduzimanje mjera za unapređenje međusobnih odnosa pripadnika/ca manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; unapređenje međuetničke tolerancije u Crnoj Gori; uspostavljanje i održavanje nesmetanih kontakata pripadnika/ca manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica sa građanima i udruženjima van Crne Gore sa kojima imaju zajedničko nacionalno i etničko porijeklo, kulturno-istorijsko nasljeđe i vjerska ubjeđenja; izradu analiza, informacija i izvještaja za potrebe državnih organa i tijela o položaju pripadnika/ca manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori; vođenje registra savjeta pripadnika/ca manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; nadzor nad zakonitošću rada savjeta manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica; nadzor nad radom ustanove za očuvanje kulture manjinskih naroda; primjena međunarodnih standarda iz oblasti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, uspostavljanje međudržavne saradnje u cilju unapređenja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; kao i drugi odgovarajući poslovi iz djelokruga Direktorata.

Pripremljena evaluacija **Strategije manjinske politike za period 2019-2023.** godina;

- Dostavljene informacije koje je zatražio Savetodavni komitet Savjeta Evrope za izradu četvrtog mišljenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina od Vlade Crne Gore. Period praćenja za ovaj četvrti ciklus monitoringa proteže se za periodu od 2018. do dana usvajanja mišljenja, to je 2024. godine. Zbog toga se zahtjevalo ažuriranje svih podataka navedenih u državnom izveštaju.
- Dodijeljena sredstva u iznosu od 350.000.00 eura za realizaciju 31 projekata/programa nevladinih organizacija za 2023. godinu u oblasti Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava
- Usvojena Sektorska analiza za utvrđivanje prijedloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2024. godini u oblasti Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava
- Objavljen Javni poziv za izbor predstavnika/ca nevladinih organizacija u Radnoj grupi za izradu strateškog dokumenta Strategije manjinske politike za period 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024. godine.

Aktivnosti:

- **Dostavljanje up-date Izveštaja o sprovođenju CEDAW konvencije CEDAW komiteta (odgovori na listu pitanja)**

Direktorat za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica dostavljao informacije u cilju sačinjavanja odgovora na dodatna pitanja u vezi sa III CEDAW izvještajem Crne Gore, koja su dostavljena krajem jula 2022. godine. Prikupljene informacije su sistematizovane u dokument od 10.000 karaktera i isti je na engleskom jeziku upućen CEDAW Komitetu u januaru 2023. godine, u predviđenom roku. Država Crna Gora je dobila poziv da predstavi predmetni izvještaj CEDAW Komitetu u maju 2024. godine.

Saradnja sa Univerzitetom Crne Gore, i sa državnim Univerzitetima u Republici Albaniji i Republici Kosovo

Imajući u vidu značaj visokog obrazovanja, te integracione puteve i evropske aspiracije, obrazovanje mladih ljudi ključan je faktor uspješne budućnosti.

Obrazovanje igra značajnu ulogu u oblasti unapređenja položaja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica kako bi se osiguralo njihovo puno učešće u svim društvenim sferama.

Uspješnom saradnjom Ministarstva Ljudskih i manjinskih prava, Univerziteta Crne Gore Ministarstva obrazovanja i sporta Republike Albanij i Ministarstva prosvjete, nauke, tehnologije i inovacija, Republike Kosova za akademsku godinu 2023/24 objezbeđeno je određeni broj kvota upisa studenata manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Ekspertska misija Savjeta Evrope

Ekspertska misija Savjeta Evrope boravila je u Crnoj Gori u periodu 06 – 10. novembra. U cilju razmatranja napretka u sprovođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, ekspertska misija Savjeta Evrope boravila je u Crnoj Gori u periodu 06 – 10. novembra.

Okvirna konvencija, koja predstavlja jedan od najobuhvatnijih ugovora sačinjenih da štite prava pripadnika i pripadnica nacionalnih manjina i čija je Crna Gora potpisnica obavezuje nas da obezbijedimo punu i efektivnu jednakost pripadnika i pripadnica nacionalnih manjina u oblasti ekonomskog, socijalnog, kulturnog, političkog života i omogućimo im da izraze, očuvaju i razviju svoju kulturu i identitet.

Četvrti izvještaj Crne Gore o ostvarivanju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina koji je Crna Gora podnijela u julu prošle godine, ukazao je na izmjene, dopune i novine u pravnom i institucionalnom okviru zaštite manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori, preduzete i planirane mjere za unapređenje i razvoj njihovih prava, kao i napredak u sprovođenju preporuka Savjetodavnog komiteta za Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih

manjina navedenih u Trećem Mišljenju o Crnoj Gori koje je usvojeno 7. marta 2019. godine. Crna Gora se kao potpisnica Okvirne konvencije obavezala da će obezbijediti punu i efektivnu jednakost pripadnika/ca nacionalnih manjina u oblasti ekonomskog, socijalnog, kulturnog, političkog života i da će im omogućiti da izraze, očuvaju i razviju svoju kulturu i identitet. Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava koordiniralo je procesom pripreme i realizacije predmetne misije za procjenu sprovođenja politika u oblasti zaštite i unapređenja prava manjinskih naroda. Predstavnici Sekretarijata Savjeta Evrope zajedno sa nezavisnim ekspertima iz Finske, Ujedinjenog Kraljevstva i Španije razgovarali su tokom nedjelje sa svim relevantnim akterima u Crnoj Gori iz oblasti zaštite i unapređenja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Evropska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima

Digitalizacija albanskog jezika

U skladu sa ciljevima nacionalnog strateškog dokumenta, Vlada Crne Gore nastoji da obezbjedi očuvanje kulturno-istorijske baštine manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, njihovo autentično političko predstavljanje u političkom životu Crne Gore, te podizanje nivoa njihove svijesti o sopstvenom statusu, pravima i obavezama.

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka i direktor kompanije Albasoft Lulezim Shishani potpisali 10.07.2023.godine u Podgorici, Sporazum o digitalizaciji albanskog jezika.

Predmetni sporazum u skladu je sa Evropskom poveljom o regionalnim ili manjinskim jezicima, i u cilju unapređenja poštovanja principa multikulturalnosti i multietničnosti, kao jednog od ciljeva Strategije manjinske politike 2019-2023, kroz uspostavljanje normativnih i resursno – tehničkih pretpostavki za izučavanje jezika manjina.

Izveštavanje prema međunarodnim ugovornim tijelima, tekuće obaveze za Pregovaračka poglavlja 19 i 23

Direktorat je pripremio odgovore o realizaciji preporuka iz UPR-a (Opšteg periodičnog pregleda o stanju ljudskih prava) za oblast: Nacionalne manjine.

U maju 2023. u Ženevi, predstavljen je IV Nacionalni izvještaj o stanju ljudskih prava (UPR)

Direktorat je redovno dostavljalo priloge za Izvještaje Evropske komisije o napretku Crne Gore za Pregovaračka poglavlja 19 i 23. Redovno su dostavljane informacije koje se tiču ciljeva I indikatora Nacionalne strategije održivog razvoja.

Takođe su redovno dostavljane informacije o unapređenju ljudskih prava UN i odgovaralo se na upitnike dostavljene od strane Visokog komesara za ljudska prava UN.

Radna Grupa za izradu Strategije manjinske politike 2024-2028.godina

Na poziv Ministarstva ljudskih i manjinskih prava kao Posmatračke Radne grupe za izradu Strategije manjinske politike 2024-2028.godina svoje predstavnike su odredili ; Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, Ujedine nacije, OEBS, Savjet Evrope i UNICEF

Službenici/ce Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica učestvovali/e su na sastancima organizovanim od strane Evropske delegacije, Kancelarije nacionalnog IPA koordinatora, Savjeta Evrope, Savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, NVO sektora

Direktorat održava kontinuiranu komunikaciju i praćenja aktivnosti sa nacionalnim savjetima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Priprema i učešće na sjednicama Odbora za ljudska prava.

DIREKTORAT ZA INTERKULTURALIZAM

U cilju osnaživanja integracionih procesa društva i iskorjenjivanja svih oblika diskriminacije, Direktorat za interkulturalizam razvija kulturnu dimenziju temeljnih prava u nadležnosti Ministarstva ljudskih i manjinskih prava.

U Direktoratu za interkulturalizam vrše se poslovi koji se odnose na unapređenje, razvoj i

promociju interkulturalnosti, interkulturalnog dijaloga i razumijevanja među svim narodima i nacionalnim i drugim zajednicama; podsticanje prevazilaženja postojećih uzajamnih predrasuda, stereotipa i distanci; podsticanje otvorene razmjene stavova i saradnje između pojedinaca i grupa različite etničke, religijske, jezičke, nacionalne i druge pripadnosti i identiteta; promovisanje pozitivnih stavova prema različitosti i socio-kulturnoj raznolikosti; razvijanje širokog spektra aktivnosti u cilju edukacije o interkulturalnosti i potrebi zaštite bio i kulturnog diverziteta; unapređenje univerzalnih ljudskih prava i odgovornosti i univerzalnih humanističkih vrijednosti na kojima se zasniva interkulturalizam; razmatranje budućnosti ljudskih prava kao i prava na budućnost zasnovanom na načelima univerzalne ravnopravnosti svih bića.

ZAKONODAVNI I STRATEŠKI OKVIR

Nakon usvajanja Analize kadrovskih kapaciteta Ministarstva, sprovedeni su postupci za oglašavanje slobodnih radnih mjesta i stručnog usavršavanja službenika i namještenika na nivou Ministarstva ljudskih i manjinskih prava. Direktorata je time proširio administrativne kapaciteta sa dva samostalna savjetnika/ce.

Pripremljen je prijedlog Sektorske analize za utvrđivanje prijedloga prioritarnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2024. godini u **oblasti djelovanja Zaštita i unapređenje ljudskih i manjinskih prava – Interkulturalizam. Objedinjen je prijedlog za budući konkurs pod nazivom „Interkulturalnim dijalogom i društvenom kohezijom protiv diskriminacija“**

Sprovedene su javne konsultacije o Nacrtu sektorske analize.

Uspješno realizovana, sada već druga po redu, kulturna manifestacija za mlade **DIREKT INTERKULTURA Montenegro 2023**, sa motom „Jedni drugima pripadamo i svi planeti“, kojom se unapređuje društvena kohezija i promoviše interkulturalni dijalog i vrijednosti interkulturalizma među mladima. Kroz stvaralaštvo mladih u više umjetničkih formi i medija, mladi stvaraoci su dijelili svoje ekspresije univerzalnih humanističkih vrijednosti koje nas povezuju. Jedna od vitalnih aspekata u radu Direktorata jeste osnaživanje kapaciteta mladih kao društvenih umjetnika, unapređivanje uslova za njihovu participaciju u izgrađivanju i transformaciji društva.

Direkt Interkultura Montenegro 2023 nastavila je saradnju, započetu prethodne godine, sa globalnom kulturnom inicijativom „100 hiljada pjesnika za promjene“ (100 Thousand Poets for Change – 100TPC), nastalom 2011. u Kaliforniji, SAD, koja se dešava svake godine u septembru u više od 150 gradova u svijetu. Ovakvom saradnjom, Crna Gora dobija svoju istaknutu ulogu na globalnoj socio-kulturnoj sceni.

Inicijativa i manifestacija za mlade, Direkt Interkultura Montenegro je posvećena kako internom povezivanju i integraciji mladih tako i povezivanju sa internacionalnim organizacijama posvećenim i predvođenim mladima. Tako su lokalni partneri Direkt Interkulture Montenegro 2023 bili: CEKUM, UL-info, NVO MASTER, NVO Sistem, KUD DUGA Montenegro, NVO Novi Horizont, Radio Krš, NVO CAREP, NVO YIHR, NVO ZID, Centar za omladinsku edukaciju, NVO Forum MNE, NVO PRIMA. Globalni partneri su: globalni kulturni pokret 100 Thousand Poets for Change (100TPC), Mreža za ekološko obrazovanje Protect Our Planet (POP) Movement, Green Hope Foundation, Synchronistory, Earth Odyssey, EVOLving Leadership, EarthBeat, Youth4Planet, GlobalMindED.

U duhu interkulture saradnje, ostvarena je posjeta sjedištu američke organizacije za inkluzivno obrazovanje mladih iz ranjivih grupa, GlobalMindED u Denveru, SAD, kao glavnom partneru na inicijativi i manifestaciji Direkt Interkultura Montenegro. Pored predstavljanja uspješne realizacije Direkt Interkultura Montenegro 2022, predstavljen je Direktorata za interkulturalizam, njegovo

osnivanje i rad, kao i vrijednosti i vizija interkulturalizma kao nacionalne i internacionalne sociokulturne strategije za unapređenje integracionih procesa, kooperacije i mirnodopskog održivog razvoja.

Direktorat kao jedinstvena institucionalna inovacija i njegov rad i ciljevi su bili predstavljeni na više svjetskih konferencija i foruma u cilju promovisanja internacionalne saradnje u duhu interkulturalizma, univerzalnih ljudskih prava i univerzalnih humanističkih vrijednosti na kojima se zasniva interkulturalizam, kao i inovativnog rada Ministarstva i Crne Gore kao zemlje interkulture.

Internationalna konferencija na Karabuk Univerzitetu, Turska, organizovana od strane univerziteta i UNESCO Predsjedavajućeg studijama anticipacije, pismenosti za budućnost i strateškog predviđanja. Ključna tema je pitanje društvene odgovornosti naučno-tehnoloških dostignuća i inovacija, kao i, posljedično, pitanje ljudskih i manjinskih prava u doba eksponencijalnog razvoja vještačke inteligencije i opasnosti za njihovo kršenje uslijed diskriminatornog, nesenzitivnog i neinformisanog kodiranja. Interkulturalizam je predstavljen kao preduslov za etičko usmjeravanje tehnološkog razvitka i humanu upotrebu tehnologija.

Online internacionalna konferencija na temu "Obrazovanje za ljudsku bezbjednost" organizovana od strane Svjetske akademije umjetnosti i nauke (World Academy of Art and Science – WAAS) i inicijative Akademije i UN "Ljudska bezbjednost za sve" (Human Security for All – HS4A), u kojoj je rad Direktorata predstavljen sa naglaskom na uzročnoj vezi između zaštite univerzalnih ljudskih prava i humanističkih vrijednosti oličenih u interkulturalizmu i ljudske bezbjednosti i održivog razvoja.

Online forum Svjetske akademije umjetnosti i nauke "Tehnologija i ljudska bezbjednost" dat je poseban osvrt na budućnost ljudskih prava u dobu globalnih egzistencijalnih rizika i konvergencije tehnoloških inovacija sa akcentom na interkulturalizam kao humanom pristupu i osnovu zaštite bio i kulturnog diverziteta.

Internationalna konklava za inovaciju i kreativnost 2.0, Višakapatnam, Indija, u organizaciji Baratja Univerziteta za inženjerske nauke i tehnološku inovaciju (Bharatya Engineering Science and Technology Innovation University – BEST IU) i Svjetskog foruma za obrazovanja (World Education Forum), na kojem je interkulturalizam razmatran kao društvena strategija za budući razvoj.

6.Godišnji sastanak Evropskih članova Internationalnog naučnog savjeta (International Science Council – ISC) organizovan od strane Crnogorske akademije nauka i umjetnosti (CANU), gdje je Direktorat za interkulturalizam predstavljen prezentacijom "Pismenost za budućnost – globalni trendovi i mogućnosti Crne Gore".

Online internacionalna konferencija, "Vještačka inteligencija i ljudska bezbjednost u regiji Crnog mora", u organizaciji Mreže univerziteta Crnog mora (Black Sea Universities Network – BSUN) i Mreže za solucije održivog razvoja (Sustainable Development Solutions Network – SDSN).

Učešće na specijalnom događaju u UN Njujork, "Transformisanje finansijskih granica u obrazovanju, sredini i ekonomiji" u organizaciji Fondacije za podršku Ujedinjenim Nacijama (Foundation for Support to the UN – FSUN) i organizacije GlobalMindED, posvećenoj transformaciji obrazovanja kroz diverzitet i inkluziju zarad boljeg definisanja budućnosti zapošljavanja, profilisanju budućih ljudskih resursa i ljudskih prava u digitalnom dobu. Direktorat je predstavljen u nizu sastanaka kroz fokus na opismenjavanje mladih za budućnost, njihovu spremnost za učešće u novoj, digitalnoj ekonomiji, i osnaživanje diverziteta i inkluzije kroz promociju interkulturalizma u obrazovanju i društvu.

Specijalno učešće na Dubai forumu budućnosti (Dubai Future Forum), najvećem globalnom skupu futurista, organizovanom od strane Dubai fondacije za budućnost (Dubai Future

Foundation) i na godišnjem sastanku Milenijumskog projekta (The Millennium Project), udruženja futurista sa predstavništvima u 71 zemalja svijeta. Jedno od centralnih tema Foruma su bile humanističke vrijednosti, etički standardi i budućnost ljudskih prava.

Zarad osnaživanja širih integracionih procesa, posvećena je pažnja crnogorskoj dijaspori i saradnji sa zajednicama crnogorskih iseljenika. U tom cilju, održan je sastanak i uspostavljena saradnja sa crnogorskom dijasporom u Albaniji prijemom Marinka Čulafića, predsjednika Zajednice Crnogoraca u Albaniji i člana Nacionalnog komiteta za manjine u Republici Albanija.

U cilju promocije naprednog rada Ministarstva, Direktorata i vrijednosti interkulturalizma, Direktorica je imala niz bilateralnih susreta unutar i van zemlje, u okviru kojih se sreća i razgovarala sa visokim predstavnicima zemalja Evropske unije i zemalja regiona, predstavnicima Evropske unije, UN agencija i regionalnih organizacija, kao i diplomatskog kora u Crnoj Gori.

Tokom godine, Direktorica je učestvovala u brojnim konferencijama, forumima, događajima i radionicama koje su organizovale internacionalne organizacije, nacionalne institucije, kao i mnogobrojne nevladine organizacije.

Službenici Direktorata su učestvovali na mnogim konferencijama, okruglim stolovima i radionicama organizovanim od strane međunarodnih organizacija, nacionalnih institucija i nevladinih organizacija, kao i na obukama koje su organizovale nevladine organizacije i Uprava za ljudske resurse.

ODJELJENJE ZA POSLOVE RODNE RAVNOPRAVNOSTI

- **Izrada Izvještaja o sprovođenju Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021 – 2025 za 2022. i dvogodišnjeg Akcionog plana predmetne strategije za 2023 – 2024 shodno Programu rada Vlade Crne Gore za 2023. godinu**
- Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, formiralo je Radnu grupu za izradu Akcionog plana 2023. – 2024. godine i uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori angažovalo je ekspertkinju da Radnoj grupi pruži stručnu pomoć. U Radnoj grupi učestvovala su 4 predstavnice NVO. Radna grupa je održala tri sastanka koji su imali za cilj analizu rezultata aktivnosti koje su urađene tokom 2021. i 2022. godine, kao i konsultacije o aktivnostima koje će sadržati novi Akcioni plan.

S obzirom da je evaluacija rađena u novembru 2022. godine, članovi/ice su dostavili podatke o aktivnostima koje su realizovane u periodu od završetka evaluacije do početka rada na novom Akcionom planu.

Prilikom planiranja aktivnosti za period 2023 – 2025, Radna grupa je uzela u obzir preporuke Evaluacije koje su se specifično odnosile na naredni ciklus planiranja aktivnosti i nadležnosti same Radne grupe. Izmijenjeni su nosioci aktivnosti u skladu sa novom strukturom Vlade, a takođe su dodati i mogući partneri u realizaciji. Članice i članovi Radne grupe su obavili konsultacije unutar svojih institucija, pa su neke od aktivnosti koje su bile predviđene za prethodni ciklus, dodatno analizirane i usklađene sa nadležnostima institucija.

Zaključkom Vlade Crne Gore 07-078/23-3274/2 od 20. jula 2023. godine, usvojen je Izvještaj o sprovođenju Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021 – 2025 za 2022. godinu, i donijela je Akcioni plan za period 2023 – 2024.

<https://www.gov.me/dokumenta/9e30cb28-5d4d-4079-9225-6908050c8627>

- **Indeks rodne ravnopravnosti 2023.**

Indeks rodne ravnopravnosti za Crnu Goru objavljuje se po drugi put, u skladu sa Sporazumom

o saradnji sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava. Indeks je obračunala Uprava za statistiku – MONSTAT u saradnji sa Evropskim institutom za rodnu ravnopravnost, u skladu sa propisanom metodologijom, korišćenjem nacionalnih i međunarodnih izvora podataka i ova aktivnost finansirana je od strane Evropske unije u okviru predpristupnog fonda (IPA). Prije objavljivanja Indeksa, Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti, dalo je saglasnost na izračunate indikatore. Rezultati drugog po redu Indeksa rodne ravnopravnosti za Crnu Goru predstavljeni su 25. jula 2023. godine na press konferenciji koju su organizovali Uprava za statistiku – Monstat i Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava.

Indeks rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori za 2023. godinu iznosi 59,3%, što je porast od 4,3 indeksna poena u odnosu na Indeks iz 2019. godine. U EU-27 Indeks rodne ravnopravnosti iznosi 68,6%. U odnosu na EU-27 Crna Gora bilježi nižu vrijednost indeksa za 9,3 indeksna poena. Indeks glavnih domena rodne ravnopravnosti pokazuje da je najveći jaz nejednakosti u oblasti novca (niža vrijednost indeksa za 20,7 indeksnih poena u odnosu na prosjek EU-27), dok je najmanji jaz u Crnoj Gori u odnosu na prosjek EU-27 zabilježen u domenu zdravlja (niža vrijednost indeksa za 0,8 indeksnih poena u odnosu na prosjek EU-27).

[https://monstat.org/uploads/files/demografija/rodnaavnopravnost/Indeks%20rodne%20ravnopravnosti%20MNE%20\(2\)_25.7.pdf](https://monstat.org/uploads/files/demografija/rodnaavnopravnost/Indeks%20rodne%20ravnopravnosti%20MNE%20(2)_25.7.pdf)

- **Dostavljanje up-date Izvještaja o sprovođenju CEDAW konvencije CEDAW komiteta (odgovori na listu pitanja)**

U septembru 2022. godine, Odjeljenje je započelo sa procesom prikupljanja informacija od relevantnih institucija u cilju sačinjavanja odgovora na dodatna pitanja u vezi sa III CEDAW izvještajem Crne Gore, koja su dostavljena krajem jula 2022. godine. Prikupljene informacije su sistematizovane u dokument od 10.000 karaktera i isti je na engleskom jeziku upućen CEDAW Komitetu u januaru 2023. godine, u predviđenom roku. Država Crna Gora je dobila poziv da predstavi predmetni izvještaj CEDAW Komitetu u maju 2024. godine.

<https://www.gov.me/dokumenta/e5f03d24-13a6-41d6-9058-b9817ea51021>

- **Aktivnosti u saradnji sa međunarodnim partnerima (UNDP, OEBS i drugi međunarodni partneri)**

➤ **UNDP u Crnoj Gori**

Kancelarija UNDP u Crnoj Gori i Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava – Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti, u partnerstvu sa ambasadama Češke Republike i Austrije u Crnoj Gori, Delegacijom Evropske unije, organizovali su seriju događaja u sklopu globalne kampanje „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“. Pod zajedničkim nazivom „Razgovori o rodnoj ravnopravnosti“, ovi događaji su okupili preko 400 (četiri stotine) relevantnih aktera/ki koji su diskutovali o različitim aspektima i izazovima u sprovođenju politike rodne ravnopravnosti.

Pet tematskih događaja, kroz panel diskusije i prezentacije, okupili su predstavnike/ce Vlade Crne Gore, Skupštine Crne Gore, lokalnih samouprava, akademske zajednice, medija, nevladinih organizacija, diplomatskog kora, aktivista i aktivistkinja za ljudska prava. Poseban fokus bio je na trećem događaju, održanom 5. decembra 2023. godine u Kolašinu, pod nazivom „Nedovršena emancipacija – Gdje smo nakon 80 godina“. Ovom prilikom obilježen je jubilej 80 godina od osnivanja ženskog pokreta u Crnoj Gori, koji se okupio oko antifašističkog ustanka crnogorskog naroda pod imenom AFŽ za Crnu Goru i Boku. Odluke donešene u Kolašinu prije 80 godina imale su ključnu ulogu u oblikovanju konteksta ženske ravnopravnosti i emancipacije crnogorskog društva. Njihovi politički zahtjevi i vizionarstvo i dalje su relevantni i usklađeni sa agendom održivog razvoja UN.

Narednog dana, 6. decembra 2023. godine, u Crnogorskom narodnom pozorištu, povodom istog jubileja, izvedena je predstava „Politička istorija žena Crne Gore“. Ova predstava, zasnovana na istoriografskoj građi, pružila je autentičan presjek procesa razvoja prava žena u Crnoj Gori.

Ministar ljudskih i manjinskih prava, otvorio je ovaj događaj, dodatno naglašavajući važnost osvrtnja na prošlost, historijsko i kulturno nasleđe, kako bismo bolje razumjeli sadašnjost i oblikovali budućnost u duhu rodne ravnopravnosti.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo pravde i Zaštitnika ljudskih prava u saradnji sa Kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori, krajem 2022. godine započeli su realizaciju projekta - Promocija dijaloga i zajedničke akcije za borbu protiv govora mržnje, koji se finansira u okviru UNDP portfolija za upravljanje, izgradnju mira, krize i otpornosti. Projekat je imao za cilj da doprinese rodnoj ravnopravnosti i održivom miru, kroz jačanje leaderskih kapaciteta žena, omogućavajući konstruktivan dijalog i zajedničke akcije u smjeru adresiranja podjela, rodno zasnovanog govora mržnje, seksizma i mizoginije. Projekat se završio u decembru 2023. godine. Najvažniji rezultati nakon sprovedenih aktivnosti iz projekta su sljedeći:

- Jačanje kapaciteta za adresiranje seksizma i seksističkog govora mržnje kod 329 novinara/ki i urednika/ca, aktivista/kinja organizacija civilnog društva, sudija i sutkinja, tužitelja i tužiteljki, državnih službenika/ca na državnom i lokalnom nivou, te mladih.
- Jedan od ključnih rezultata je jačanje kapaciteta Uprave za ljudske resurse, kroz uvođenje rodne perspektive u rad institucije i izradu akreditovanog programa obuke za sprječavanje seksizma i seksističkog govora mržnje za državne službenike/ce. Na osnovu dizajniranog programa obuke za sprječavanje seksizma i seksističkog govora mržnje, treneri i trenerice Uprave za ljudske resurse su obučeni kako bi dalje širili svoje znanje kroz pružanje obuka najvećoj profesionalnoj mreži u zemlji, koja broji više od 50.000 državnih službenika/ca.
- Projekat je doprinio unapređenju zakonskog i strateškog okvira kroz pružanje više od 30 preporuka koje se odnose na sprječavanje rodne neravnopravnosti, seksizma i seksističkog govora mržnje u 3 medijska zakona (Zakon o medijima, Zakon o audio vizuelnim medijskim servisima, Zakon o nacionalnom javnom emiteru), Zakonu o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije, te Strategiji za mlade.
- 12 sutkinja, tužiteljki i savjetnica iz devet sudova i tužilaštava je obučeno u oblasti seksističkog govora mržnje, u saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu.
- Kroz projekat je praćen seksistički govor mržnje na internetu, te sprovedena analiza Prvilnika o sadržaju i načinu vođenja posebne evidencije o slučajevima prijavljene diskriminacije sa relevantnim preporukama.
- Projekat je podržao veliki broj inicijativa na lokalnom i državnom nivou, uključujući i doprinos uključivanju preporuka u vezi sa seksizmom i seksističkim govorom mržnje, kao i obećanje Vlade Crne Gore o ciljevima održivog razvoja i obećanje mladih i novinara za ljudska prava.
- Kroz projekat je razvijena mreža lidera/ki nove generacije, koji kao pozitivni uzori promovišu rodnu ravnopravnost i borbu protiv seksizma i seksističkog govora mržnje. Kroz ovu aktivnost, 110 (stotinudeset) mladih žena i muškaraca osnaženo je da aktivno učestvuju u oblikovanju pravednijeg društva te doprinesu rodnoj ravnopravnosti i prepoznavanju i suočavanju sa seksizmom i seksističkim govorom mržnje.
- Projekat je realizovao redovne komunikacione aktivnosti, koje su kroz različite događaje direktno uključile preko 500 (petstotina) ljudi, a dosegle više od 20.000 (dvadesethiljada) ljudi.
- Sveukupno, projekat je dosegno oko 900 (devetstotina) direktnih korisnika/ca, više od 60 lokalnih i nacionalnih institucija, 40 NVO-a, 13 medija i 14 lokalnih samouprava.

➤ **Misija OSCE**

U partnerstvu sa **Misijom OSCE-a**, tokom 2023. godine, Odjeljenje je nastavilo da sprovodi projekat „Podrška promociji i integraciji rodne ravnopravnosti” koji ima za cilj jačanje kapaciteta

nacionalnih i lokalnih institucija za uključivanje rodni aspekata u politike i postupke, kao i praćenje napretka u sprovođenju politika usmjerenih na rodnu ravnopravnost. Problemi koje je projekat adresirao bili su: 1) nedostatak rodno razvrstanih statističkih podataka za otkrivanje rodne neravnopravnosti i konceptualizaciju politika koje su odgovorne i transformišuće po pitanju roda, 2) upornost rodni stereotipa na individualnom, institucionalnom i društvenom nivou, 3) nedostatak kapaciteta javne uprave da stvara, sprovodi i prati politike usmjerene na rodnu ravnopravnost i transformaciju.

U okviru projekta su kreirane važne metodologije, analize, istraživanja, lokalni akcioni planovi (LAP), obrazovni programi koji olakšavaju implementaciju postojećeg Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Rezultati projekta obuhvataju: obuku 15 trenera (13 žena, dva muškarca) za sprovođenje programa obuke o rodno odgovornom budžetiranju (ROB), pripremu Priručnika za ROB sa Programom obuke o ROB-u, obuku 20 zaposlenih (25% muškaraca) u budžetskim jedinicama za naprednu obuku primjene Metodologije za izvještavanje o rodnom budžetu, pripremu Metodologije za praćenje i evaluaciju rodno odgovornog budžetiranja, obuku osam zaposlenih iz Sektora za strategije vlade Generalnog sekretarijata vlade (GSV) za izdavanje mišljenja o primjeni izmijenjene Metodologije razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata kroz uvođenje rodne perspektive u sadržaj dokumenta (Metodologija), proizvodnju analize rodni stereotipa i Lokalnog akcionog plana o rodnoj ravnopravnosti u Beranama, sprovođenje istraživanja o rodni razlikama u vlasništvu nekretnina i emitovanje dva TV programa koji produkuju rodne stereotipe u obrazovanju i vlasništvu nekretnina.

- **Kontinuirana saradnja sa nevladinim organizacijama kroz praćenje realizacije i monitoring projekata podržanih od strane Ministarstva ljudskih i manjinskih prava u oblasti rodne ravnopravnosti u 2022. godini.**

Odluka o finansiranju 22 projekta nevladinih organizacija u oblasti rodne ravnopravnosti u ukupnom iznosu od 250.000,00€, donešena je 27. oktobra 2023. godine, nakon sprovedenog postupka raspodjele na osnovu Javnog konkursa „**Rodni barometar u Crnoj Gori**” objavljenog 27. juna 2023. godine na portalu Ministarstva ljudskih i manjinskih prava: www.gov.me/mmp i internet portalu e–uprave. I tokom 2023. godine vršio se monitoring sprovođenja projekata koji su odobreni u 2022. godini. Predstavnicima/e Odjeljenja su učestvovali na događajima koje su organizovale NVO u okviru odobrenih projekata, ali i na brojnim skupovima i konferencijama u organizaciji ženskih nevladinih organizacija.

Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti, nakon obavljenih konsultacija sa nevladinim organizacijama, u novembru 2023. godine pripremi je i dostavilo Ministarstvu javne uprave, Sektorsku analizu za finansiranje projekata u oblasti rodne ravnopravnosti u 2024. godini. S tim u vezi, Vlada Crne Gore, 14. decembra 2023. godine, donijela je Odluku o utvrđivanju prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2024. godini, (“Službeni list Crne Gore”, broj 119/23), kojom je kao prioriternu oblast za finansiranje utvrdila i rodnu ravnopravnost.

<https://www.gov.me/clanak/odluka-o-raspodjeli-sredstava-za-finansiranje-projekata-programa-nvo-rodna-ravnopravnost>

- **Izvještavanje prema međunarodnim ugovornim tijelima, tekuće obaveze za Pregovaračka poglavlja 19 i 23**

U januaru 2023. godine, Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti, pripremi je odgovore o realizaciji preporuka iz UPR-a (Opšteg periodičnog pregleda o stanju ljudskih prava) za oblast: **ŽENE**. Odgovoreno je na 15 preporuka.

U maju 2023. u Ženevi, predstavljen je IV Nacionalni izvještaj o stanju ljudskih prava (UPR). U delegaciji Crne Gore koju je predvodio Ministar ljudskih i manjinskih prava, učestvovala je

načelnica Odjeljenja, koja je predstavila rezultate u oblasti ostvarivanja politike rodne ravnopravnosti. Za naredni ciklus izvještavanja, u oblasti Žene, dobijeno je 20 preporuka. Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti je redovno dostavljalo priloge za Izvještaje Evropske komisije o napretku Crne Gore za Pregovaračka poglavlja 19 i 23. Redovno su dostavljane informacije koje se tiču ciljeva I indikatora Nacionalne strategije održivog razvoja. Takođe su redovno dostavljane informacije o unapređenju ljudskih prava i rodne ravnopravnosti Komisiji za status žena UN i odgovaralo se na upitnike dostavljene od strane Visokog komesara za ljudska prava UN.

- **Kontinuirana saradnja sa ugovornim tijelima UN, komitetima Savjeta Evrope i drugim međunarodnim organizacijama, kao i regionalnim tijelima i inicijativama (UN Komisija za statut žena, UN Women Regionalna kancelarija za Aziju i Evropu, Komisija za rodnu ravnopravnost Savjeta Evrope, Regionalni koordinacioni odbor institucionalnih mehanizama/Balkanska regija, Regionalni savjet za saradnju i druge organizacije)**

Saradnja se odvijala kroz direktno učešće na konferencijama, sastancima, online i vebinarima, kroz izvještavanje, dostavljanje informacija o aktivnostima, učešću u evaluacijama različitih projekata, fokus grupa i istraživanja na planu unapređenja rodne ravnopravnosti. Prezentacije i izvještaji Odjeljenja, našli su se i u nekim zvaničnim publikacijama i globalnim izvještajima ovih tijela.

ODJELJENJA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, PROGRAMIRANJE I IMPLEMENTACIJU EU FONDOVA ZA 2023. GODINU

U Odjeljenju za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova vrše se poslovi koji se odnose na saradnju sa međunarodnim institucijama i pristupanje EU iz nadležnosti Ministarstva, vršenje poslova u funkciji jedinice za implementaciju projekata; praćenje međunarodnih stanadarda iz nadležnosti Ministarstva; učestvovanje u izradi predloga projekata/programa za dobijanje sredstava iz fonda prepristupne pomoći (IPA) i drugih izvora i njihovo sprovođenje; definisanje procedura za sprovođenje i praćenje projekata Ministarstva u skladu sa preporukama organa nadležnih za uspostavljanje decentralizovanog sistema za upravljanje sredstvima Evropske unije, kao i obavljanje drugih poslova od značaja za Ministarstvo u cilju evropskih integracija.

PROJEKTI (EU, UN, SE)

EU

1. ***(SOPEES 2015-2017) Sektorski operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku***

Realizovane su aktivnosti koje se odnose na:

- Grant šema – „Podrška socijalnoj inkluziji - Roma/Romkinja i Egićana/Egipćanki “;
- Ugovor o uslugama – „Kampanje o ranim/prisilnim/ugovorenim brakovima, porodičnom nasilju i uličnom prosjačenju“.

U skladu sa zadatim rokovima shodno MoP-u (Priručniku o procedurama) dostavljeni su kvartalni izvještaji o realizaciju gore navedenog projekta. Izdate *read and approved visa* za svaku tranšu, u skladu sa rokovima. Ažurirana sva dokumentacija koja se odnosi na: (KRI, rizike, prevare i nepravilnosti,

Zavšni izvještaj je dostavljen u oktobru 2023. godine koji je prihvaćen od strane Ministarstva

ljudskih i manjinskih prava i odobren od strane relevantnih institucija.

2. “U pravo vrijeme - podrška zaštitnicima/ama ljudskih prava i OCD u oblasti promocije ljudskih prava i razvoja demokratske političke kulture”

Realizovane su aktivnosti koje se odnose na:

- Potpisani ugovori i dodijeljenja sredstva za pet nevladinih organizacija i neformalnih grupa, za prvi krug

3. Horizontal facility for western Balkan and Turkey II

Realizovane su aktivnosti koje se odnose na:

- analizu o stanju pravnog okvira politike za borbu protiv zločina iz mržnje je završen, da bi se pratile aktivnosti preporuke Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije;
- Priručnik o borbi protiv diskriminacije pripremljen je u saradnji sa Ministarstvom i realizovane obuke za zaposlene u ministarstvu, kancelariji Ombudsmana i sa državnim službenicima kroz Upravu za ljudske resurse;
- Sprovedena kampanja “Blokiraj mržnju podijeli ljubav”;
- Urađena evaluacija Strategije za zaštitu i unapređenje prava LGBT osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. godinu;
- Predložene aktivnosti, koje su i usvojene, za naredni trogodišnji period 2023-2026. godina kroz HFIII pod nazivom “Combating hatred and intolerance in Montenegro”.
- Definisani strateški ciljevi u okviru “Strateško planiranje regionalne saradnje zemalja Zapadnog Balkana” regionalni plan akcije.
-

UN

4. „Unapređenje inkluzije djece i odraslih sa invaliditetom u Crnoj Gori “(UNICEF, UNDP, UNPRDP);

Realizovane su aktivnosti koje se odnose na:

- održavanje obuka u vezi sa izgradnjom kapaciteta nosilaca dužnosti za unapređenje međusektorske saradnje u prevenciji institucionalizacije i pružanju integrisanih usluga za djecu sa smetnjama u razvoju, koje su pohađale predstavnice MLJMP-a;
- Akcioni plan za primjenu preporuka Analize multisektorskog odgovora na potrebe djece sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori.

REVIZIJE

Odjeljenje za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova tokom 2023. godine bilo je predmet sljedećih revizija.

- Sprovedena je revizija funkcionisanja Sistema upravljanja i kontrola za Višegodišnji akcijski program za Crnu Goru za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017), od strane Revizorskog tijela Crne Gore;
- Takođe je obavljena kontrola na licu mjesta za provjeru sistema, od strane Odjeljenje za unutrašnju reviziju fondova EU u javnom sektoru, Ministarstvo finansija.

Na osnovu Izvještaja revizije, urađen je akcioni plan sa mjerama za unaprjeđenje o čijem stepenu realizacije Odjeljenje za EU redovno izvještava nadležna tijela i institucije.

SASTANCI I OBUKE

Službenici/ce Odjeljenja za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova, učestvovali/e su na sastancima organizovanim od strane Evropske delegacije, Kancelarije nacionalnog IPA koordinatora, Direktorata za upravljačku strukturu, Ministarstva evropskih

poslova, Savjeta Evrope kao što slijedi:

- Redovni sastanci IPA sektorskog nadglednog odbora kvartalno tokom 2023. godine;
- Koordinacioni sastanci na nivou radne grupe za programiranje IPA-e III, sa svim relevantnim predstavnicima IPA strukture i u kontinuiranoj saradnji sa predstavnicima Delegacije EU i Kancelarijom Nipaka, u cilju daljeg definisanja prioriteta programiranja i što kvalitetnije izrade akcionih dokumenata u okviru programa IPA 2024.
- Redovni sastanci Pododbora za poglavlje 19 i 23;
- Redovni sastanci upravnog odbora Savjeta evrope kroz projekat HFII I HFIII;
- Paneli za upravljanje rizicima i prevarama u subjektu tokom 2023. godine;
- Pohađanje obuke koja se odnosi na postupke dodjele EU sredstava i implementaciju ugovora u skladu sa opštim i posbenim uslovima;
- Pohađanje obuke koja se odnosi na sprovođenje sektorske budžetske podrške EU;
- Pohađanje obuke koja se odnosi na rizike i nepravilnosti;

KABINET MINISTRA

1. Obavljanje protokolarnih i administrativno-tehničkih poslova potrebnih za ostvarivanje funkcije ministra

Kabinet ministra je sprovodio redovne administrativne i protokolarne aktivnosti.

Ministar Gjeka je imao bilateralne susrete, unutar i van zemlje, u okviru kojih se susreo i razgovarao sa visokim predstavnicima/ama zemalja Evropske unije i zemalja regiona, predstavnicima/ama Evropske unije, UN agencija i regionalnih organizacija, diplomatskog kora u Crnoj Gori. Tokom susreta sa visokim zvaničnicima/ama razgovarano je o sprovedenim aktivnostima na planu unapređenja stanja ljudskih i manjinskih prava i sloboda, te izazovima u predmetnoj oblasti i modelima jačanja saradnje.

Pomaci u oblasti temeljnih prava neophodni su Crnoj Gori kako zbog unapređenja kvaliteta života njenih građana i građanki, posebno pripadnika i pripadnica ranjivih društvenih grupa, tako i u cilju ostvarivanja obaveza iz evropske agende i resorno Ministarstvo nastojalo je da se bavi u datim okolnostima i jačanjem ostvarivanja politike rodne ravnopravnosti kao važne pretpostavke EU integracijama i ukupnom ekonomskom razvoju Crne Gore, što je ministar naglašavao u svakoj prilici.

Ministar ljudskih i manjinskih prava je imao sledeće međunarodne posjete: Republici Bugarskoj, Republici Kosovo, Republici Albaniji, Sjedinjenim Američkim Državama.

Ministar ljudskih i manjinskih prava prisustvovao je u ime Vlade Crne Gore ceremoniji obilježavanja 15. godišnjice proglašenja nezavisnosti Republike Kosovo. Crna Gora je zemlja koja njeguje međudržavne odnose, razvija i jača regionalnu saradnju. Kao takva, uspješno unaprijeđuje odnose sa svim svojim susjednim državama i u znaku dobrosusjedskih odnosa nastoji da jača saradnju sa istim u svim oblastima od zajedničkog interesa.

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka boravio je u radnoj posjeti Republici Bugarskoj na poziv predsjednice Komisije za zaštitu od diskriminacije Republike Bugarske, dr Ane Džumalieve. Tom prilikom ministar se zahvalio bugarskoj strani na spremnosti da podijeli svoje bogato iskustvo iz pregovaračkog procesa i ispunjavanja kriterijuma za punopravno članstvo u EU, a koji se odnose prvenstveno na zaštitu od diskriminacije, te socijalnu politiku i zapošljavanje. U cilju razmjene potencijala obje institucije za širenje progresivnih i humanih ideja, inicijativa i praksi i razmjene stručnog iskustva, te pripreme odgovarajućih oblika promocije partnerstva i predstavljanja njegovih rezultata ministar Gjeka i dr Džumalieva potpisali su Memorandum o saradnji.

Ministar Gjeka održao je bilateralni sastanak sa potpredsjednikom Vlade i ministrom rada i socijalne politike Lazarom Lazarovim sa kojim je razgovarao o modelima unapređenja oblasti ljudskih i manjinskih prava, socijalnoj inkluziji i daljem jačanju i izgrađivanju kapacitete.

Ministar ljudskih i manjinskih prava učestvovao je na regionalnoj konferenciji „Glasno i hrabro pomjeramo granice, u organizaciji Ministarstva rada i socijalne politike Vlade Republike Sjeverne Makedonije. Ministar je istakao da je kao članici NATO-a, misija Crne Gore da osnaži temelje na kojima će počivati razvoj crnogorskog društva i da postavi viziju za stabilnost, demokratiju i vladavinu prava. On je kazao da se kroz regionalnu i međunarodnu saradnju mogu razmjeniti pozitivni primjeri i priče, koje svaka država može implementirati uz prilagođavanje svojim prilikama.

Tokom svog boravka u Republici Sjevernoj Makedoniji ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka se na marginama Regionalne konferencije o izazovima sa kojima se suočavaju žene i djevojčice u regionu na putu ka EU, sastao se sa ministarkom rada i socijalne politike Jovankom Trenčeskom sa kojom je razgovarao o zajedničkim izazovima dvaju zemalja, sa akcentom na uspostavljanje bliže saranje u oblasti evropskih integracija.

Ministar je razgovarao i sa predsjednikom Parlamenta Republike Sjeverne Makedonije Talatom Xhaferijem i predsjednicom Komiteta za odnose između zajednica, Arbanom Pašoli, sa kojima je razgovarao o važnosti očuvanja i unapređenja odnosa dvaju država kao i o proširivanju kontakata na bilateralnom, regionalnom i multilateralnom planu.

Sagovornici su se saglasili da se proces Evropskih integracija smatra najboljom aktuelnom platformom za razmjenu mišljenja i iskustava u cilju unapređenja postojećih mogućnosti za obje zemlje.

Ministar ljudskih i manjinskih prava predvodio je u maju delegaciju koju su činili predstavnici/e sve tri grane vlasti i koja je u Ženevi, u Palati nacija predstavila Nacionalni izvještaj o stanju ljudskih prava u okviru četvrtog opšteg periodičnog pregleda UPR I u okviru istog ostvareni napredak, izazove i obaveze Crne Gore u oblasti jačanja sistema zaštite i poštovanja ljudskih prava i sloboda.

Ministar Gjeka ocijenio je predstavljanje dostignuća u sistemu unapređenja oblasti ljudskih prava i zaštite od diskriminacije naročito značajnim u kontekstu djelovanja Crne Gore u Ujedinjenim nacijama. U drugom mandatu članstva u Savjetu za ljudska prava, na liniji vanjskopolitičkih prioriteta, Crna Gora nastavlja da se zalaže za univerzalno poštovanje ljudskih prava sa fokusom na promociju prava žena i djevojčica, lica sa invaliditetom, LGBTI osoba i svih drugih marginalizovanih grupa. Crna Gora je prepoznata po toleranciji i inkluzivnosti i nastaviće da njeguje interkulturalnost kao vrijednost.

Gjeka je podsjetio da se ove godine obilježava 75 godina od usvajanja Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, temeljnog dokumenta koji naglašava univerzalnost, nedjeljivost i međusobnu povezanost ljudskih prava. Imajući u vidu visoke standarde u zaštiti i promociji ljudskih prava koje je postavila, Crna Gora će nastaviti da se zalaže u pravcu ostarivanja jednakih prava i mogućnosti za sve svoje građane i građanke. Crna Gora je dobila preporuke od 87 zemalja članica Ujedinjenih nacija i ukupno 247 preporuka.

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka otvorio je konferenciju „Ljudska prava pod okvirom zaštite od diskriminacije” koju je organizovalo resorno ministarstvo u saradnji sa kancelarijom UNDP-a Podgorica u okviru predsjedavanja Crne Gore Procesom saradnje u Jugoistočnoj Evropi. Ministar Gjeka je kazao da je cilj predmetne konferencije jačanje regionalne saradnje i razmjene najboljih praksi kako bi se ostvario napredak u oblasti ljudskih prava i sloboda. Događaj je okupio visoke predstavnike/ce iz Jugoistočne Evrope, međunarodne zajednice, diplomatskog kora i relevantnih institucija u zemlji.

Ministar ljudskih i manjinskih prava boravio je u radnoj posjeti Republici Albaniji. Cilj posjete bilo je jačanje saradnje u oblasti upisne politike na univerzitetima u Republici Albaniji za buduće studente/kinje. Za akademsku godinu 2023/24 određena je kvota od 90 mjesta za albanske kandidate/kinje iz Crne Gore, dogovoreno je na sastanku ministra ljudskih i manjinskih prava i rektora Univerziteta u Tirani prof. Artana Hodže. Ministar Gjeka istakao je važnost obrazovanja u oblasti unapređenja položaja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica kako

bi se osiguralo njihovo puno učešće u svim društvenim sferama, na sastanku sa zamjenicom ministarke prosvjete i sporta g-đom Albanom Tole. Sagovornici su razgovarali o upisnim kvotama studenata/kinja iz Crne Gore, procedurama i rokovima prijave na univerzitetima u Albaniji, te potrebi obezbjeđivanja posebnih kvota candidate/kinje iz Crne Gore na master i doktorskim studijama. Istaknuta je važnost uspješne saradnje imajući u vidu značaj visokog obrazovanja, te integracione puteve i evropske aspiracije obije zemlje. Ministar Gjeka se zahvalio na saradnji i naporima koje resorno Ministarstvo u Vladi Republike Albanije u kontinuitetu ulaže kako bi obezbjedilo mjesta na fakultetima za studente/kinje iz Crne Gore, cijeneći da je obrazovanje mladih ljudi ključan faktor uspješne budućnosti i prosperiteta cijelog društva.

Ministar Gjeka boravio je u radnoj posjeti Republici Kosovo tokom koje je razgovarao sa kosovskim zvaničnicima/ama o važnosti intenziviranja saradnje u oblasti obrazovanja, jačanja iste između Crne Gore i Republike Kosovo, posebno u dijelu razmjene studenata/kinja, te daljeg unapređenja upisne politike studenata/kinja iz Crne Gore. Ministar je naglasio da Crna Gora nastoji da obezbijedi srazmjerno učešće i zastupljenost pripadnika/ca manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu zemlje, zbog učešća u kreiranju i sprovođenju nacionalnih politika, ali i praktikovanja njihovih zagarantovanih prava, rekao je ministar u razgovoru sa ministarkom prosvjete, nauke, tehnologije i inovacije Arbrie Nagavci. Sagovornici su saglasni da je posebno važna oblast obrazovanja, te u istu treba konstantno ulagati i unapređivati saradnju u region. Ministar se sastao i sa rektorom "Univerziteta Hasan Prishtina" prof. dr Ćerimom Ćerimijem (Qerim Qerimi) i predložio jačanje saradnje u oblasti upisne politike, te veće kvote za student/kinje iz Crne Gore, posebno za master i doktorske studije. Ministar ljudskih i manjinskih prava učestvovao je na četvrtom ministarskom sastanku o integraciji Roma koji je održan u Skoplju. Tom prilikom ministar je saopštio da u prethodnom periodu Crna Gora uz pomoć evropskih partnera i nevladinih organizacija, unaprijedila život romske populacije, smanjivala društveni jaz u crnogorskom društvu, osigurala bolji pristup pravima i ostvarivanju istih, kreirajući time uporedo izvjesniju perspektivu i ambijent za poboljšanje kvaliteta njihovog života u našoj zemlji. Na sastanku ministar Gjeka je istakao da je Vlada Crne Gore donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije koja će biti značajna podrška nacionalnom kordinatoru za pitanja Roma ali i dodatni pokazatelj važnosti koju pridaje pitanje socijalne inkluzije ove zajednice i Poznanjskoj deklaraciji.

Ministar je naglasio bezrezervnu posvećenost Vlade Crne Gore evropskom putu, te da je ista vođena zajedničkim vrijednostima i najbolja potvrda iskrene namjere da se kontinuirano unaprijeđuje položaj ljudskih prava svih građana/ki, bez obzira na njihove posebnosti.

Ministar ljudskih i manjinskih prava Fatmir Gjeka, na poziv Gradskog vijeća grada Njujorka, prisustvovao je obilježavanju Dana nacionalne zastave Albanaca, koja se održava tradicionalno svake godine 28. novembra. Ministar je svoju agendu započeo u Stejten Ajlend, Njujork gdje je u Hilton Gardenu prisustvovao prvoj manifestaciji koju su zajedno organizovali organizacije društva iz Crne Gore, odnosno Ulcinja, Krajine i Ana Malit, gdje je prisustvovalo više od 500 gostiju porijeklom iz Crne Gore. Ministar Gjeka se tom prilikom susreo sa predstavnicima udruženja albanskih iseljenika iz Crne Gore. On je održao sastanak sa predstavnicom Senata države Njujork za okrug 23, Džesikom Skarselom Spanton sa kojom je razgovarao o izazovima sa kojima se Crna Gora suočava u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda i tom prilikom ministru je uručeno priznanje kao zahvalnost za doprinos zajednici, te očuvanje i poštovanje prava manjinskih naroda u Crnoj Gori, kao i održavanje bliskih veza sa dijasporom. Ministar Gjeka sastao se sa Dejvidom Karom iz Gradskog vijeće 50 okruga opštine Stejten Ajlend, sa kojim je razgovarao o unapređenju ljudskih i manjinskih prava. Član Skupštine države Njujork Sam Pirozzolo uručio je ministru zahvalnicu za doprinos američkoj i albanskoj zajednici. Ministar Gjeka je istakao da će se Vlada Crne Gore i dalje u svom radu zalagati za unapređenje interkulturalnog dijaloga i modela otvorenog društva spremnog na razumijevanje i prihvatanje različitih kultura.

Ministar Gjeka učestvovao je u sjedištu UN u Ženevi na događaju na visokom nivou provodom

obilježavanja 75-godišnjice od usvajanja Univerzalne deklaracije za ljudska prava. Na sesiji "Drvo obećanja 75", ministar Gjeka je kazao da Crna Gora afirmiše svoju posvećenost da nastavi da odlučno radi na sistemskoj zaštiti i promociji ključnih principa demokratije, vladavine prava i ljudskih prava u zemlji, ali i inostranstvu. Crna Gora to demonstrira i aktuelnim članstvom u Savjetu UN za ljudska prava. Tom prilikom ministar je istakao da će, pored ostalog, Crna Gora jačati nacionalne institucije za ljudska prava, posebno Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore, intenzivirati napore u borbi protiv svih oblika diskriminacije, posebno protiv ranjivih i marginalizovanih grupa, uključujući žene, djecu, osobe sa invaliditetom, manjine, starije osobe, LGBTIQ+ osobe, promovirati ljudsku bezbjednost za sve i jednake mogućnosti u svim politikama, sa fokusom na obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvo, socijalnu i dječju zaštitu i smanjenje siromaštva, osnažiti slobodu izražavanja i slobodu medija, uključujući sistematsku prevenciju i eliminaciju govora mržnje, dezinformacija i svaki vid onlajn i oflajn uznemiravanja; dalje reformisati pravosuđe kako bi se osigurala njegova nezavisnost, integritet, odgovornost i nepristrasnost.

2. Obavljanje poslova pripreme i sprovođenja interne i eksterne komunikacije i aktivnosti vezanih za odnose sa javnošću

Kabinet ministra je kontinuirano obavljao poslove pripreme i sprovođenja interne i eksterne komunikacije, kao i preduzimaju aktivnosti vezane za odnose sa javnošću.

Na sajtu Ministarstva ljudskih i manjinskih prava pored redovnih objava koje je Ministarstvo dužno da objavi shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama tokom 2023. godine objavljeno je **137** saopštenja, informacija, najava, javnih poziva, istraživanja, konkursa za nevladine organizacije.

3. Ostvarivanje komunikacije prema Vladi Crne Gore i drugim organima državne uprave

U Kabinetu ministra kontinuirano su se obavljali poslovi koji se odnose na ostvarivanje komunikacije prema Vladi Crne Gore i drugim organima državne uprave.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u 2023. godini je pripremila šest predloga sektorskih analiza za prioritetne oblasti za 2024. godinu (Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava-LGBTI osobe, romske i egipćanske populacije, manjinski narodi, interkulturalizma zaštita lica sa invaliditetom i rodna ravnopravnost).

Popunjen i dostavljen izvještaj o finansiranju projekata/programa nevladinih organizacija u 2023. godini Ministarstvu javne uprave sa tabelarnim prikazom svih javnih konkursa koje je Ministarstvo podržalo dostaviće se shodno zakonskim odredbama do kraja juna 2024. godine. Izvještaj obuhvata realizaciju projekata na osnovu pet javnih konkursa sa nazivima prioritetnih oblasti (Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita lica sa invaliditetom i rodna ravnopravnost).

4. Organizacija sastanaka ministra sa nacionalnim savjetima

U Kabinetu ministra kontinuirano su se obavljali poslovi koji se odnose na organizaciju sastanaka ministra.

Ministar ljudskih i manjinskih prava u cilju održavanja kontinuirane komunikacije i praćenja aktivnosti održao je redovne sastanke sa predsjednicima nacionalnih savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Ministar je upriličio radnu posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću gdje je sa svojim saradnicima razgovarao o značaju i modelima dalje saradnje u oblastima od interesa hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori.

ODJELJENJE ZA UNAPREĐENJE I ZAŠTITU PRAVA ROMA I EGIPĆANA

- Održan prvi sastanak „Komisije za praćenje sprovođenja Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025“. u 2023. godini.
- Nacionalni Koordinator za Rome je takođe obavjestio članove Komisije da je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava prosledilo dopis Ministarstvu finansija i Vladi Crne Gore kako bi se iz budžetskih rezervi odvojila posebna finansijska sredstva za izgradnju novih stambenih jedinica za naselje „Riversajd“ iz Berana, koji se treba premjestiti na drugu lokaciju grada, zbog čestih poplava za vrijeme zimskog perioda.
- Ministarstvo prosvjete je dalo svoju punu saglasnost za uključivanje Romske i Egipćanske djece u obrazovnom procesu kao i pokretanje “Deklaracije o ukidanju maloljetnih i ugovorenih brakova i uključivanju romske djece u obrazovnom procesu“.
- U cilju poboljšanja socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, kroz izgradnju inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, anticiganizma i siromaštva, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Ministarstvom zdravlja, Zavodom za zapošljavanje Crne Gore, potpisali su ugovor sa saradnicima socijalne inkluzije Roma i Egipćana u oblastima - zapošljavanja, socijalne i zdravstvene zaštite.
- Ugovor, koji je nastavak projekta “Socijalno uključivanje Roma i Egipćana uz posredovanje saradnika za inkluziju”, potpisali su 21 saradnik/saradnica, na godinu dana.

- Održane promocije za upis djece RE populacije u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje
- Ministarstvo prosvjete je i ove godine, u saradnji sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava, Zavodom za školstvo, Romskim savjetom i nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima pripadnika romske i egipćanske zajednice, promovisalo upis u predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, u Podgorici, Nikšiću, Beranama i Tivtu.
- **Usvojen je Predlog Izveštaja o sprovođenju Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025. za 2022. godinu.**
- Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, u saradnji sa nadležnim institucijama a koje su Strategijom socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025 zadužene za realizaciju aktivnosti predviđenih Staretgijom i pratećim dvogodišnjem akcionim planovima, pripremlilo Predlog Izveštaja o sprovođenju Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025. za 2022. godinu i uputilo isti Vladi na usvajanje. S tim u vezi, na 46. sjednici Vlade Crne Gore održanoj 30. marta 2023. godine usvojen je Predlog

Izveštaja o sprovođenju Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025. za 2022. godinu.

<https://www.gov.me/clanak/saopstenje-sa-46-sjednice-vlade-crne-gore>

- **Održano prvo zasijedanje Romskog parlamenta**

U Skupštini Crne Gore je u susret 8. aprilu – Međunarodnom danu Roma, održano prvo zasijedanje Romskog parlamenta.

Na njemu su prisustvovali predstavnici ministarstava u Vladi Crne Gore, predstavnici diplomatskog kora, kao i predstavnici međunarodnih i nevladinih organizacija, te predstavnici romsko-egipćanske populacije.

Prvo zasijedanje Romskog parlamenta realizovano je u organizaciji Odbora za ljudska prava i slobode, a u saradnji sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava i Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, pod pokroviteljstvom Skupštine Crne Gore.

- **Posjete lokalnim samoupravama u Crnoj Gori**

Tokom posjete opštini Berane detaljno je obrazložen proces korišćenja budžetskih rezervi koje je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava obezbjedilo u cilju izgradnje novih stambenih jedinica i premeštanje romskog naselja „Riversajd“ na drugu lokaciju.

Vlada Crne Gore će izdvojiti 800.000,00 eura iz tekućih budžetskih rezervi za ovu namjenu, odnosno 400.000,00 eura Vlada će obezbjediti iz tekuće budžetske rezerve dok će drugih 400.000,00 eura Opština Berane obezbjediti iz Egalizacionog fonda

Ovim projektom rješice se stambeno pitanje za 50 porodica, odnosno 300 pripadnika romske i egipćanske populacije.

- Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsman) predstavio je Izvještaj o položaju

Roma i Egipćana u Crnoj Gori, na konferenciji koju su podržali Evropska unija i Savjet Evrope. Prisustvo prezentaciji publikacije Izvještaja o položaju Roma i Egipćana u Crnoj Gori, koji je je podržao projekat „Borba protiv mržnje i netolerancije u Crnoj Gori“, koji je dio zajedničkog programa Evropske unije i Savjeta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku“, koji sprovodi Odsjek za borbu protiv diskriminacije Savjeta Evrope, u partnerstvu sa institucijom Ombudsmana i Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava Crne Gore. Aktivnosti u okviru projekta se sa partnerima u Crnoj Gori sprovode u skladu sa Preporukama Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije.

Predstavnici ministarstva su boravili u posjeti opštini Bar i donešeni su sljedeći zaključci sa ovog sastanka

Da Opština Bar dodjeli jednokratne novčane pomoći u iznosu od 960. eura koja može podijeliti tek nakon dva mjeseca posle parlamentarnih izbora. Predloženo je Opštini Bar izgradnja dva montažna objekta u saradnji sa Međunarodnom organizacijom HELP, za koje oni imaju obezbjeđena sredstva, dok bi Opština Bar trebala da obezbjedi plac na kojem bi se izgradili objekti.

Predstavnicu Ministarstva rada i socijalnog staranja je predložila da se zakaže sastanak sa Generalnim sekretarijatom Vlade Crne Gore i da se isti upoznaju sa uštedama koja je Crna Gora imala tokom implementacije IPA projekata vezano za Regionalni stambeni projekat na Koniku od dva ipo miliona eura, kako bi Vlada Crne Gore zatražila od donatora korišćenje tih ušteda da se pokrene novi stambeni projekat za Opštinu Bar. Tom prilikom bi Opština Bar bila u mogućnosti da participira sa placem u obezbeđivanju infrastrukture, vodom i strujom i obezbjede projektnu dokumentaciju za isti.

- **Sastanak u vezi izrade lokalnog Akcionog plana za Rome za Opštinu Bijelo Polje**
- **Sa Otvorenog parlamenta date smjernice da Bar bude grad jednakih šansi za sve**

Predlog da Bar bude „Grad prihvatanja i jednakih šansi za sve“ Skupština opštine Bar obilježila je 10. decembar, Međunarodni dan ljudskih prava.

Vlada Crne Gore na 54 sjednici donjela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije.

Vlada Crne Gore donjela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tjela za praćenje sprovođenja

Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije.

Zadaci Koordinacionog tjela su da prati i razmatra sprovođenje Deklaracije i predlaže mjere i aktivnosti na svim nivoima obrazovanja, u oblasti stanovanja, zdravlja, zapošljavanja, rješavanja pravnog statusa, kao i zaštite od diskriminacije.

-Počela je izrada licenciranog obrazovnog programa: „Borba protiv anticiganizma i svakog oblika diskriminacije prema Romima i Egipćanima.“

U Crnoj Gori postoji potreba da se ojača borba protiv anticiganizma i diskriminacije romske i egipćanske zajednice kako bi se postigla njihova puna socijalna i ekonomska inkluzija, saopšteno je na prvom sastanku Radne grupe za izradu novog obrazovanog programa „Borba protiv anticiganizma i svakog oblika diskriminacije prema Romima i Egipćanima“, koji su u prostorijama ministarstva organizovali predstavnici Odjeljenja za unapređenje i zaštitu prava Roma i Egipćana, Minisarstva ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Centrom za stručno obrazovanje i NVO Koračajte sa nama.

- Javni poziv za postavljanje za tumača za romski jezik
- Započela je izrada **Nacionalnog programa za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma i Egipćana u Crnoj Gori.**
- Komisija za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava objavljuje JAVNI KONKURS “Stvarajmo uslove za punu inkluziju Roma i Egipćana u crnogorskom društvu” za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki u 2023. godini.
- **Obilježavanje 2. Avgusta - Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve Holocausta /28-04.avgusta 2023.**

Posjeta Memorijalnom centru Auschwitz-Birkenau u Poljskoj koje je organizovalo Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa NVO „Koračajte sa nama – phiren amenca“ za 10 studenata iz Crne Gore.

- Održan okrugli sto posvećen obilježavanju Međunarodnog dana pismenosti

U izdanju Javne ustanove Centara za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore objavljen je **Rječnik romsko-crnogorskog i crnogorsko-romskog jezika** čija je autorka dr Hedina Tahirović-Sijerčić

Izdavanjem Rječnika Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, kao državna ustanova kulture, daje konkretan i vrijedan doprinos realizaciji obaveza Crne Gore kao potpisnice Povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Savjeta Evrope.

Rječnik sadrži oko deset hiljada odrednica, ilustrovanih rečenicama ili kratkim primjerima. Dopriniće intenzivnijem, sadržajnijem i djelotvornijem uključivanju Roma u društvene tokove crnogorskog društva. Biće pogodan za korišćenje u osnovnom, srednjem i visokoškolskom obrazovanju, kako kada se radi o pripadnicima romske zajednice, tako i kada je riječ o drugim zainteresovanim. Izdavanje Rječnika dobija na značaju najavom obrazovnih vlasti o uvođenju romskog jezika u školski sistem Crne Gore.

-Više od 15 000 zahtjeva za regulisanje pravnog statusa podnijeto je u Crnoj Gori, a prema poslednjim podacima ostalo je još 112 lica koja treba da regulišu isti.

- Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je institucionalni partner na implementaciji ROMACTED programa, povodom čega je potpisan i Memorandum o saradnji sa Savjetom Evrope i ROMACTED partnerskim opštinama.

- Održan drugi samit zapadnog balkana protiv rasne diskriminacije u Prištini
Samit je održan 1 i 2 novembra 2023. godine u Prištini na Kosovu. Pored predstavnika Crne Gore, na Samitu su učestvovali i prestavnici Sjeverne Republike Makedonije i Albanije.

- Obilježavanje Svjetskog dana romskog jezika , održana je Svečana akademija romskog jezika. 5. novembar ustanovljen je odlukom UNESCO-a i obilježava se od 2015. godine u svim zemljama u kojima žive Romi.

Tim povodom, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Romskim savjetom, Delegacijom Evropske unije, Ministarstvom prosvjete nauke i inovacija, Glavnim gradom Podgorica, pripremila poseban kulturno-umjetnički program.

Ekspertska misija Savjeta Evrope boravila je u Crnoj Gori u periodu 06 – 10. novembra.

SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE

1. Analiza kadrovskih kapaciteta Ministarstva

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, neophodno je sagledati postojeće kadrovske kapacite. Analiza kadrovskih kapaciteta, sadržaće prijedloge eventualno nove organizacije Ministarstva, potrebu za novim kadrovima, kao i mogućnostima unutrašnje preraspodjele poslova.

2. Procedure prijema službenika i namještenika – razvoj ljudskih resursa

Nakon usvajanja Analize kadrovskih kapaciteta Ministarstva, kontinuirano se sprovode postupci za oglašavanje slobodnih radnih mjesta i stručnog usavršavanja službenika i namještenika na nivou Ministarstva ljudskih i manjinskih prava. Kroz učešća na odgovarajućim seminarima i obukama vršeno je osposobljavanje zaposlenih s ciljem jačanja administrativnih kapaciteta.

Pristup informacijama

U skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama podnijeto je 23 zahtjeva na koje su dostavljeni odgovori.

SLUŽBA ZA FINANSIJSKE POSLOVE

U Službi za finansijske poslove vrše se poslovi koji se odnose na: obradu zahtjeva za budžetsku potrošnju i isplatu Ministarstva; ovjeravanje zahtjeva za plaćanje, praćenje mjesečnih varanta i njihov utrošak, vođenje knjiga ulaznih faktura; evidencija osnovnih sredstava; priprema i obrada knjigovodstvene dokumentacije; vođenje poslovnih knjiga (dnevne i glavne knjige); usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem; obrada i dostava statističkih podataka; trebovanje kancelarijskog i potrošnog materijala; priprema izvještaja za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih; izrada periodičnih obračuna i završnog računa; izrada drugih finansijskih izvještaja i njihovo dostavljanje trezoru i poreskoj upravi; planiranje i priprema budžeta; organizovanje popisa; planiranje i praćenje investicionih poslova; praćenje i kontrola finansijske realizacije ugovora zaključenih u postupku javnih nabavki; blagovremeno i namjensko korišćenje sredstava za namjene predviđene budžetom i finansijskim planom; učestvovanje u izradi izvještaja o troškovima projekata kao i uspostavljanje i održavanje analitičkog sistema evidencija u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima; pripremu Plana javnih nabavki i njegovo dostavljanje nadležnim organima; pripremu izvještaja o javnim nabavkama, sprovođenje postupka javnih nabavki i vođenje evidencija o javnim nabavkama, kao i drugi odgovarajući poslovi iz djelokruga Službe.

Služba za finansijske poslove prati i rad Javne ustanove CEKUM i to u dijelu:

- ovjeravanje zahtjeva za periodične transfere, praćenje mjesečnih varanta ,
- vrši obračun zarada, ovjeravanje istih i naknada članovima i predsjedniku Savjeta,
- ovjeravanje periodičnih izvještaja.

U cilju održivosti projekta oko angažovanja, saradnika/saradnica u socijalnoj inkluziji Roma i Egipćana u oblasti socijalne zaštite, zdravstvene zaštite i zapošljavanja Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava su Zakonom o budžetu za 2023. godinu odobrena sredstva da se navedeni saradnici (njih 21) angažuju na godinu dana po ugovoru na određeno vrijeme na još 12 mjeseci i Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je zaključilo Ugovore na određeno vrijeme, počev od 01.01.2023. godine, sa 21-im saradnikom/saradnicom i isti se finansiraju iz budžeta Crne Gore i obavljaju iste radne zadatke kao i prilikom angažovanja kroz projekat iz prethodne godine.

Ukupan mjesečni iznos za 21 medijtora/ku je 11 304.18 eura, što na godišnjem nivou iznosi 135.650.16 eura.

Saradnici su uključeni u rad institucija na lokalnom nivou (Biro za zapošljavanje, Centri za socijalni rad i Domovi zdravlja).

1. Izvršenje budžeta

- Izvršenje budžeta za 2023 godinu iznosi **3.504.219,30 eura** što je **97,60%** tekućeg budžeta.

Organizacioni kod programa	Naziv programa	PLAN (tekući budžet)	IZVRŠENJE
41401A0074	Nacionalni savjeti	650.000	649.999,94
41401A0362	Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina	278.660,80	277.919,70
41401A0554	Upravljanje i Administracija Ministarstva ljudskih i manjinskih prava	2.147.293,99	2.070.873,43
41401A0555	Objedinjene javne nabavke	19.372,00	17.587,85
41401A0556	Zaštita ljudskih prava rodna ravnopravnost, upravljanje sredstvima EU	259.844,10	254.497,13
41401A0557	Zaštita prava manjina i interkulturalni dijalog	235.139,80	233.341,25
		3.590.310,69	3.504.219,30

2. Izrada i dostavljanje Godišnjeg finansijskog izvještaja Ministarstvu finansija – Državni trezor

Ministarstvo priprema i dostavlja godišnje finansijske izvještaje za prethodnu godinu Ministarstvu finansija u skladu sa važećim procedurama, te u skladu sa Zakonom o državnoj imovini ⁸i Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari, sprovodi popis pokretne i nepokretne imovine i isti dostavlja nadležnim organima na dalje postupanje.

3. Izvještaj o popisu imovine sa kojom raspolaže Ministarstvo

U skladu sa Zakonom o državnoj imovini i Uredbe o načinu vođenja pokretnih i nepokretnih stvari, Komisija formirana od strane Ministarstva, rješenje broj 01- 011/22-903/2 na osnovu obilaska prostorija na stanje dana 21.12.2023 godine, amortizaciju osnovnih sredstava vodi u posebnu evidenciju OA obrasca po kontima, zatim te podatke dostavlja Upravi za imovinu najkasnije do 29.02.2024 god.

⁸(Sl.list CG,br 21/2009 i 40/2011-dr.zakon)

R.b	Vrsta osnovnih sredstava	Stopa amortizacije	Nabavna vrijednost	Ukupna amortizacija- otpisana vrijednost	Sadašnja vrijednost
1.	Umjetnički predmet	0	1.519,99	0,00	1.519,99
2.	Transportna sredstva	5	93.394,92	82.543,16	10.851,76
3.	Informaciona tehnologija(rač. opr. kom.prin,)	10	36.630,57.	19.793,25	16.837,32
4.	Kancelarijski namještaj i oprema	10	48.516,15	34.959,98	13.556,17
5	Telekomunikaciona oprema	5	647,36	647,36	0,00
6.	Sitan inventar	2	98,82	98,82	0,00
UKUPNO			180.807,81	138,042,57	42.765,24

4. Izrada Predloga budžeta Ministarstva za 2024. godinu

U cilju kvalitetne pripreme Zakona o budžetu Crne Gore⁹ za 2024. godinu, izrađen je predlog za budžetska sredstva, u skladu sa planiranim aktivnostima za 2024. godinu.

5. Sprovođenje postupaka javnih nabavki

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama¹⁰ i na osnovu Plana javnih nabavki broj: 12-426/23-40/2 od 23.01.2023. godine, izmjene Plana javnih nabavki 01-426/23-486/2 od 28.04.2023 godine, sprovedeni su postupci javnih nabavki za potrebe Ministarstva ljudskih i manjinskih prava. Predmetni postupci javnih nabavki sprovedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, odnosno Pravilnikom o načinu sprovođenja jednostavnih nabavki.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i Planom javnih nabavki¹¹ pokrenuta su 2 otvorena postupka. Predmetni postupci javnih nabavki sprovedeni su u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Putem dva otvorena postupka nabavke koje su sprovedene preko ESJN ugovorene su:

⁹ Službeni list Crne Gore

¹⁰ Zakon o javnim nabavkama("Službeni list Crne Gore", br. 074/19 od 30.12.2019, 003/23 od 10.01.2023, 011/23 od 27.01.2023

¹¹ broj: 12-426/23-40/2 od 23.01.2023. godine

- Softver za digitalizaciju albanskog jezika
- Usluge nabavke avionskih karata i smještaja za službena putovanja

Naručilac je u postupku javne nabavke izabrao ekonomski najpovoljniju ponudu, primjenom pristupa isplativosti, po osnovu kriterijuma:

- odnos cijene i kvaliteta

Na osnovu Uredbe o objedinjavanju javnih nabavki robe i usluga¹², koje su obuhvaćene Planom javnih nabavki Ministarstva ljudskih i manjinskih prava za 2023. godinu, za potrebe ovog Ministarstva, Uprava za imovinu je zadužena za postupak nabavke: kancelarijskog materijala, goriva, kancelarijskog namještaja, putničkog automobila, osiguranja pokretne i nepokretne imovine, kao i osiguranja službenika i namještenika.

U toku 2023. godine nije bilo izjavljenih žalbi Komisiji za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki.

Planirani budžet je uvećan preusmjerenjem sredstava u budžet Ministarstva ljudskih i manjinskih prava za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u iznosu od 1.690.121,72

¹² Uredba

V SARADNJA SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

U skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama, organi državne uprave do 1. juna tekuće za narednu godinu, dostavljaju Ministarstvu javne uprave obrazložene prijedloge prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u tim oblastima.

Prijedlozi se sačinjavaju na osnovu utvrđenih strateških i planskih dokumenata i nakon sprovedenih konsultacija sa zainteresovanim nevladinim organizacijama koje djeluju u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa.

U 2023.godini Ministarstvo je sačinilo pet predloga Sektorskih analiza koji su dostavljeni nadležnom organu uprave. I to za oblasti:

- Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica
- Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki
- Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori
- Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije I promociju jednakosti
- Rodna ravnopravnost

Sektorske analize su sačinjene na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavljaju osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama .

SPISAK FINANSIRANIH NVO U 2022. A ČIJI PROJEKTI SU REALIZOVANI U 2023.GODINI

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
“Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi” 05. oktobar 2022.godina	NVO “Centar kreativnih vještina” - Berane	“Poštovanje različitosti kao osnov za integraciju Roma”	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.000,00€
“Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi” 05. oktobar 2022.godina	NVO “Identitet” - Podgorica	“Socijalna inkluzija Roma/kinja i Egipćanki u fokusu”	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.440,00€
“Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi” 05. oktobar 2022.godina	NVO “ Centar za ruralni razvoj Crne Gore” - Podgorica	“Znanjem i zapošljavanjem protiv siromaštva”	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.200,00€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Asistent" - Podgorica	"Edukacijom do boljeg socio-ekonomskog položaja"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.793,60€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Sistem" - Podgorica	"Da inkluzija ne bude iluzija"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.448,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Građanski aktivizam" - Podgorica	"Reintegriramo se"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	14.796,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za demokratiju i ljudska prava" - Podgorica	"Podrška socijalnoj zaštiti i inkluziji RE populacije"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.950,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Zenit Plus Montenegro" - Podgorica	"Društvo jednakih šansi"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.280,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Asocijacija za edukaciju i razvoj" - Podgorica	"Šansa kao stimulans"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.776,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Juventas" - Podgorica	"Jačanje socijalne inkluzije Re zajednice u Crnoj Gori"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.000,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za romske inicijative" - Nikšić	"Smanjenjem predrasuda do jednakih mogućnosti u crnogorskom društvu"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.492,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Mladi Romi" – Herceg Novi	"Mentorska podrška učenicima u završnim razredima osnovne škole"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.443,00€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Inicijativa mladih za ljudska prava" - Podgorica	"Inkluzijom do posla"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.968,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Dobro Crne Gore" - Podgorica	"Dostojanstvo pripadnosti romskoj i egipćanskoj zajednici!"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	11.776,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Alfa centar" - Nikšić	"Program plaćenog stažiranja za pripadnike RE populacije"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	12.912,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Cazas" - Podgorica	"Inkluzijom do zdravlja"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.000,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Romsko vrijeme"	"Iskorijenimo anticiganizam za društvo jednakih šansi"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	14.675,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Građanska alijansa" - Podgorica	"Inkluzijom do boljeg položaja Romske i Egipćanske manjine u Baru i Ulcinju"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.980,16€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Udruženje za podršku Roma i Egipćana" - Berane	"Pozitivnim mjerama za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Beranama"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.553,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Đakomo Adriatic" – Bijelo Polje	"Za jednake šanse informisanost je važna da inkluzija u društvu Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki bude snažna"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	15.553,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Koračajte sa nama" - Podgorica	"Škola političkog aktivizma za Rome – Romengo avazi Romenge!"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.156,00€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Ulcinjaska vila" - Ulcinj	"Zakonsko pravo na prava"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	14.952,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Mladi Romi" - Podgorica	"Inkluzija kroz obrazovanje i osposobljavanje odraslih Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki za sticanje stručnih kvalifikacija, odnosno ključnih vještina"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	16.479,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Regionalni centar za umjetnost, kulturu i medije – Elita plus" - Ulcinj	"Za bolju socijalnu inkluziju mladih RE populacije – za društvo jednakih šansi"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	11.200,00€
"Podržimo inkluziju Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki – za društvo jednakih šansi" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za afirmaciju RE populacije" – Nikšić	"Osnaži se, zaposli se"	Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	12.612,00€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Juventas" - Podgorica	"Jačanje podrške ljudskim pravima LGBTI osoba u lokalnim samoupravama u Crnoj Gori"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	19.000,00€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Queer Montenegro" - Podgorica	"Jednaki/e pred zakonom"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.952,50€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "LGBT Forum Progres" - Podgorica	"Zajedno protiv govora mržnje prema LGBT osobama"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	19.000,00€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za građansko obrazovanje" - Podgorica	"Zajedno protiv predrasuda"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.753,00€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Cazas" - Podgorica	"Na putu jednakosti"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.800,00€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR)" - Podgorica	"Ljudska prava ne poznaju seksualnu pripadnost – diskriminacija ima isto značenje za sve"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.486,17€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Sistem" - Podgorica	"KVIR KUL"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.797,18€
"Zajedno do jednakosti" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za monitoring i istraživanje (CEMI)" - Podgorica	"Doprinos suzbijanju govora mržnje prema LGBTI osobama"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.231,30€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Zajedno do jednakosti" do 05. oktobar 2022.godina	NVO "LGBTIQ Socijalni centar" - Podgorica	"Doprinos zaštiti od diskriminacije i otvoren pristup servisima podrške za LGBTI osobe"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.800,00€
"Zajedno do jednakosti" do 05. oktobar 2022.godina	Asocijacija "Spektra" - Podgorica	Pravno prepoznavanje roda – korak ka jednakosti"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.800,00€
"Zajedno do jednakosti" do 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)" - Podgorica	"Ojačane institucije za bolju zaštitu ljudskih prava"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.996,20€
"Zajedno do jednakosti" do 05. oktobar 2022.godina	Udruženje LGBTI žena "Stana" - Podgorica	"Doprinos unapređenju kvaliteta i dostupnosti servisa podrške mentalnom zdravlju LGBTI osoba u Crnoj Gori"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	18.544,20€
"Zajedno do jednakosti" do 05. oktobar 2022.godina	NVO "Đakomo Adriatic" – Bijelo Polje	"Promocija tolerancije i poštovanja ljudskih prava LGBT populacije – pričajmo o tome, razbijmo predrasude"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	12.658,98€
"Zajedno do jednakosti" do 05. oktobar 2022.godina	NVO "Institut za pravne studije" - Podgorica	"Poreski status životnog partnerstva lica istog pola"	Unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	12.160,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Organizacija slijepih za Bar i Ulcinj" - Bar	"Jednakost u pružanju zdravstvene zaštite OSI"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.220,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju" - Podgorica	"Još jedan korak naprijed u smanjenju diskriminacije i nejednakosti"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.991,20€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	NVO "Rastimo zajedno" - Danilovgrad	"Da se naš glas čuje"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	22.635,16€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	NVO "Prvo udruženje roditelja i omladine sa smetnjama u razvoju" - Podgorica	"Smanjenje intersekcijske diskriminacije djece i mladih sa smetnjama u razvoju i odraslih LSI pružanjem podrške za život u zajednici i jačanje kapaciteta NVO"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.968,16€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Savez udruženja paraplegičara Crne Gore" - Podgorica	"Pristupačnim zdravstvenim uslugama do smanjenja diskriminacije žena i djevojčica sa invaliditetom"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	22.799,64€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG)" - Podgorica	"P(O)(S)tupc(l)ma do pravde OSI"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.988,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	Udruženje roditelja djece i mladih sa smetnjama u razvoju "Puževa kućica" - Budva	"Jesmo li ravnopravni i jednaki?"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	13.065,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Savez slijepih Crne Gore" - Podgorica	"Dostigni pravdu"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	18.617,60€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Udruženje sportskih novinara" - Podgorica	"Mediji protiv diskriminacije i predrasuda"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.712,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Građanski aktivizam" - Podgorica	"Osigurajmo jednakost"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	18.325,48€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	NVO "Ekvivalent" - Podgorica	"MonteAccessible"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.536,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Udruženje za podršku osobama sa invaliditetom" – Bijelo Polje	"Prepoznajmo diskriminaciju OSI"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	22.156,80€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	NVO "Asistent" - Podgorica	"Bez barijera – za jednake mogućnosti"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	21.440,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Udruženje fizioterapeuta za pomoć djeci i omladini sa smetnjama u razvoju" - Podgorica	"Fizioterapijom do smanjenja diskriminacije lica sa tjelesnim invaliditetom"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	17.828,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Razvitak Cetinje" - Cetinje	"Za ravnopravnost djece i mladih sa smetnjama u razvoju u Prijestonici Cetinje 2022"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	16.542,87€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	NVO "Zenit plus" - Podgorica	"Egalitarno društvo – bez diskriminacije lica sa invaliditetom"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	17.160,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	Udruženje za razvoj pčelarstva, voćarstva, povrtlarstva i stočarstva "VUNOV LOM" - Berane	"Zaposlenjem i radom protiv diskriminacije lica sa invaliditetom"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	16.066,10€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	NVO "Zračak nade" - Pljevlja	"Ostvarivanje prava bez diskriminacije djece sa smetnjama u razvoju i osoba sa intelektualnim invaliditetom kroz edukacije i inovativne servise podrške životu u zajednici"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.259,20€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa" - Podgorica	"Zajedno do jednakosti"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	24.000,00€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Centar za demokratsku tranziciju – CEDEM" - Podgorica	"Za efektivniju zaštitu lica sa invaliditetom"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.980,80€
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	"Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama" - Bar	"Snažno protiv diskriminacije djece i mladih sa smetnjama u razvoju u opštinama Bar i Žabljak"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	23.860,00€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Recimo ne diskriminaciji lica sa invaliditetom"	Društvo za demokratizaciju, toleranciju, informisanje, obrazovanje i kulturu građana "Progres plus" – Podgorica	"Zajedno protiv diskriminacije lica sa invaliditetom"	Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije I promociju jednakosti	15.848,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "LGBTI Forum progress" - Podgorica	"Jačanje uloge medija u borbi za rodnu ravnopravnost u Crnoj Gori"	Rodna ravnopravnost	11.736,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Građanski aktivizam" - Podgorica	"Zajedno do jednakih šansi"	Rodna ravnopravnost	10.344,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Ženska akcija" - Nikšić	"Rodna analiza Ustava Crne Gore"	Rodna ravnopravnost	11.996,40€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za demokratiju I ljudska prava – CEDEM" - Podgorica	"Za adekvatan odgovor institucije sistema"	Rodna ravnopravnost	11.990,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Građanska alijansa" - Podgorica	"Platforma za ostvarivanje rodne ravnopravnosti"	Rodna ravnopravnost	12.000,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Zenit plus Montenegro" - Podgorica	"Egalitarno društvo rodnih identiteta"	Rodna ravnopravnost	11.640,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	"Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore UMHC" - Podgorica	"Prav(O) za žene (S) (I)invaliditetom"	Rodna ravnopravnost	11.996,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja Ulcinj" - Ulcinj	"Suzbijanje govora mržnje i digitalnog rodno zasnovanog nasilja kroz osnaživanje mladih"	Rodna ravnopravnost	11.980,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Art" - Podgorica	"Djevojka sa sela"	Rodna ravnopravnost	11.960,80€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Đakomo Adriatik" – Bijelo Polje	"Mediji i žene – snaga je u ženi i njenoj informisanosti"	Rodna ravnopravnost	9.888,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Inicijativa mladih s invaliditetom Boke (I MI Boke)" - Kotor	"Učinimo žene sa invaliditetom vidljivim"	Rodna ravnopravnost	11.952,00€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za romske inicijative" - Nikšić	"Ravnopravnošću do ostvarivanja prava Romkinja i Egipćanki u Crnoj Gori"	Rodna ravnopravnost	12.000,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Savez slijepih Crne Gore" - Podgorica	"Ženske akcije za društvene reakcije"	Rodna ravnopravnost	6.699,36€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za monitoring i istraživanje – CEMI" - Podgorica	"Doprinos povećanju ženskog aktivizma u Crnoj Gori"	Rodna ravnopravnost	11.980,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO Mreža za evropske politike "Master" - Podgorica	"Mi odlučujemo"	Rodna ravnopravnost	11.960,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO Crnogorska LGBTIQ Asocijacija Queer Montenegro - Podgorica	"Zajedno u borbi protiv rodni stereotipa"	Rodna ravnopravnost	11.992,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Institut Alternativa" - Podgorica	"Programsko budžetiranje kroz rodne naočare"	Rodna ravnopravnost	11.992,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO Fondacija Biznis star centar Bar - Bar	"Rame uz rame odlučujemo, radimo i stvaramo"	Rodna ravnopravnost	12.000,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Sigurna ženska kuća" - Podgorica	"Čuš, psihičko nasilje, kako to misliš"	Rodna ravnopravnost	11.240,00€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	"SOS Telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Podgorica" - Podgorica	"Orodjavanje javnih politika – preduslov rodne ravnopravnosti"	Rodna ravnopravnost	11.998,40€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za razvoj nevladinih organizacija – CRNVO" - Podgorica	"Orodjavanje medijskog prostora u Crnoj Gori"	Rodna ravnopravnost	11.882,40€
"Primjena zakona ruši rodne stereotipe" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Crnogorski ženski lobi" - Podgorica	"Govorimo o rodnoj ravnopravnosti i afirmišemo vrijednosti rodni politika"	Rodna ravnopravnost	8.738,10€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Građanski aktivizam" - Podgorica	"Društvo svih naroda"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	8.257,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Identitet"	"Prioritet multietničkog i multikulturalnog sklada"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.600,00€

Naziv javnog konkursa i datum objave	Naziv NVO koja sprovodi projekat / program	Naziv projekta ili programa	Oblast od javnog interesa u kojoj se sprovodi projekat/ program	Dodijeljeni iznos finansijskih sredstava
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Sistem" - Podgorica	"Islamska kultura na drugačiji način"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.580,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Zenit plus Montenegro" - Podgorica	"Živjeti bez etničke distance"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.560,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar sjevera" – Bijelo Polje	"Svi zajedno u smanjenju etničke distance – doprinos medija"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.220,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "CEDEM" - Podgorica	"Etničke manjine u svjetlu tranzicije političke moći"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.592,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "CEMI" - Podgorica	"Doprinos inkluziji manjina u politički život Crne Gore"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.568,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Asistent" - Podgorica	"Interkulturalnom edukacijom do veće inkluzije"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.567,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Juventas" - Podgorica	"LIBELA: Doprinos očuvanju multinacionalnog sklada među mladima"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.568,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Master" - Podgorica	"Multikulturalni stav za budućnost"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.568,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Djeca Crne Gore" - Tuzi	"Volonterizam ka interkulturalizmu"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.584,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Alef" - Podgorica	"Recimo stop diskriminaciji drugog"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.072,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Asocijacija za međukulturalno djelovanje" - Tuzi	"Interkulturalno obrazovanje u školi manjinskih naroda u Medresi "Mehmed Fatih"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.568,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "KUD Ramadan Šarkić" - Tuzi	"Promocija kulturnog nasleđa"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.600,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Centar za ruralni razvoj Crne Gore" - Podgorica	"Od etike multikulturalnosti do očuvanja identiteta"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	9.400,00€
"Lice i naličje etničke diistance" 05. oktobar 2022.godina	NVO "Elita plus" - Ulcinj	"Multikultura naš put ka EU"	Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	8.696,00€

Nakon dobijenih mišljenja na sektorske analize iz pet oblasti i nakon obavljenih konsultacija sa nevladinim organizacijama, Vlada Crne Gore, donijela Odluku o utvrđivanju prioriteta oblasti

od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2024. godini, ("Službeni list Crne Gore", broj 151/22).

Na osnovu člana 32v Zakona o nevladinim organizacijama ("Službeni list CG", br.39/11 i 37/17), i Pravilnika o sadržaju javnog konkursa ¹³ za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija i izgledu i sadržaju prijave na javni konkurs ("Službeni list CG", br.14/18), Komisije za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija Ministarstva ljudskih i manjinskih prava objavile su Konkurse za priritetne oblasti:

- Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica
- Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti
- Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki
- Unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori
- Rodna ravnopravnost

OBLAST	OPREDIJELJENA SREDSTVA	BROJ PRIJAVLJENIH PROJEKATA	BROJ ODOBRENIH PROJEKATA	RASPODIJELJENA SREDSTVA
Zaštita i promovisanje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica	350.000 €	70	31	350.000 €
Zaštita lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti	452.762,80 €	65	20	451.597,48 €
Zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava, zaštita prava Roma/Romkinja i Egipćana/Egipćanki	400.000 €	57	27	384.272.00 €
Unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori	150.000 €	18	8	149.995 €
Rodna ravnopravnost	250.000 €	66	22	250.000 €

¹³ (Službeni list CG", br.14/18)

U nastavku su linkovi objavljenih odluka o raspodjeli sredstava, po navedenim oblastima:

[Odluka o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata/programa NVO - Rodna ravnopravnost 2023. \(www.gov.me\)](#)

[ODLUKA O RASPODJELI SREDSTAVA ZA FINANSIRANJE PROJEKATA/PROGRAMA NVO - Oblast MANJINE \(www.gov.me\)](#)

[Odluka oblast - LGBTI decembar 2023 \(www.gov.me\)](#)

[Odluka o raspodjeli sredstava NVO - oblast OSI 2023. \(www.gov.me\)](#)

[Odluka o finansiranju projekata NVO - RE 2023 \(www.gov.me\)](#)

VI STRATEŠKA DOKUMENTA MJERE I AKTIVNOSTI ZA IZVRŠAVANJE POSTAVLJENIH CILJEVA I PROJEKTI OD DRŽAVNOG ZNAČAJA

U realizaciji ciljeva postavljenih Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, Ministarstvo se rukovodi sledećim zakonodavnim okvirom:

1. Zakon o zabrani diskriminacije;
2. Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom;
3. Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola;
4. Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda;
5. Zakon o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola;
6. Zakon o manjinskim pravima i slobodama;
7. Zakon o rodnoj ravnopravnosti

i strateškim dokumentima, sa pratećim akcionim planovima:

1. Strategija za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za period 2022-2027;
2. Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023;
3. Strategija manjinske politike 2019-2023;
4. Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti 2021-2025;
5. Strategija socijalne inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025.

Tokom 2023. godine Ministarstvo je izvještavalo Vladu o sljedećim strateškim dokumentima: Strategiji za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023; Strategiji manjinske politike 2019-2023; Strategiji socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021-2025. godine sa Akcionim planom za 2023. godinu;.

STRATEGIJA ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI 2019-2023

Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023, predstavlja izraz kontinuiteta politike Vlade Crne Gore i njene posvećenosti da i dalje radi na unapređenju i zaštiti prava i sloboda LGBTI osoba. Ona predstavlja odgovor na uočen izazov u vezi sa društvenim prihvatanjem LGBTI osoba, odnosno na još uvijek izraženu društvenu percepciju opterećenu stereotipima i predrasudama prema ovoj društvenoj grupi, koja u postojanju LGBTI osoba vidi kršenje morala i vrijednosti o poželjnom načinu života.

Takođe, Strategija se temelji na izvještajima i preporukama brojnih međunarodnih tijela, kojima su sugerisana unapređenja u politici zaštite LGBTI osoba, posebno sa aspekta primjene zakona na zaštiti njihovih prava i sloboda, kao i sa aspekta njihove bolje inkluzije u različitim sferama društvenog života.

Pripremljena evaluacija Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. godina uz ekspertsku podršku Savjeta Evrope;

Formirana je Radna grupa za izradu strateškog dokumenta za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024. godine.

Na Javni poziv za izbor predstavnika/ca nevladinih organizacija u Radnoj grupi za izradu strateškog dokumenta za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2024-2028. sa Akcionim planom za 2024. godine izabrano je i četiri predstavnika/ce nevladinog sektora; Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 4. maja 2023. godine, donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. za 2023. godinu i usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2022. godinu

STRATEGIJA MANJINSKE POLITIKE 2019-2023

Vlada Crne Gore je na 1. sjednici od 04.07.2019. godine, donijela Strategiju manjinske politike 2019-2023, sa pratećim Akcionim planom, čijim će se sprovođenjem nastaviti očuvanje multikulturalnog bogatstva Crne Gore i dalje unaprijeđivati uslovi života manjina u Crnoj Gori.

Strategija manjinske politike 2019-2023, sa pratećim akcionim planovima, predstavlja osnovni planski dokument koji definiše politiku Vlade Crne Gore u oblasti poštovanja i zaštite pravamanjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Strategijom manjinske politike, u skladu sa uporedno-pravnim i međunarodnim standardima, definišu se mjere za sprovođenje

Zakona o manjinskim pravima i slobodama i unapređivanje uslova života manjina, u cjelini, kojese državni organi dužni postepeno da realizuju u periodu implementacije dokumenta.

Akциони plan sadrži definisane relevantne aktivnosti, indikatore rezultata, nadležne institucije, predviđene rokove za realizaciju aktivnosti, kao i finansijsku konstrukciju za realizaciju strateškog dokumenta.

Važno je naglasiti da su Akcionim planom, po prvi put, na inicijativu Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, uvrštene aktivnosti Savjeta manjinskih naroda, lokalnih samouprava i nevladinih organizacija.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 13. aprila 2023. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije manjinske politike 2019-2023, za 2022. godinu, a na sjednici od 11.05.2023. godine donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije manjinske politike 2019-2023, za 2023. godinu

[NACIONALNA STRATEGIJA RODNE RAVNOPRAVNOSTI. 2021 -2025 GODINE](#)

Nacionalni okvir za kreiranje, sprovođenje i evaluaciju politika rodne ravnopravnosti obuhvata širok spektar akata, među kojima krovni, Nacionalnu strategiju rodne ravnopravnosti 2021- 2025. godine koja zauzima najvažnije mjesto.

Ovaj strateški dokument predstavlja viziju i posvećenost države da se u Crnoj Gori podigne nivo rodne ravnopravnosti do 2025. godine Nacionalna strategija počiva na premisi da treba ojačati normativni okvir rodne ravnopravnosti, baš kao i njegovu primjenu u praksi. Snaženje institucionalne efikasnosti i efektivnosti jedan je od stubova na kojima počiva put Crne Gore ka Evropskoj uniji, ispunjenje obaveza proisteklih iz međunarodnih ugovora, kao i ostvarenje ciljeva održivog razvoja koji su predstavljeni u UN-ovoj Agendi za održivi razvoj 2030.

Vlada Crne Gore je, jula 2023. godine, usvojila Izvještaja o sprovođenju Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021- 2025 za 2022. godinu, i donijela Akcioni plan za sprovođenje iste za period 2023-2024.

[STRATEGIJA SOCIJALNE INKLUZIJE ROMA I EGIPĆANA U CRNOJ GORI 2021-2025. GODINE](#)

Vlada Crne Gore je na 37. sjednici održanoj 2. septembra 2021. godine, donijela Strategiju socijalne inkluzije Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2021–2025. godine.

Ključni cilj Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 je poboljšanje socio-ekonomskog i pravnog položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, kroz izgradnju inkluzivnog i otvorenog društva zasnovanog na borbi i eliminisanju svih oblika diskriminacije, anticiganizma i siromaštva.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 30. marta 2023. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 za 2022. godinu

[STRATEGIJA ZA ZAŠTITU LICA SA INVALIDITETOM OD DISKRIMINACIJE I PROMOCIJU JEDNAKOSTI 2022-2027](#)

U cilju obezbjeđenja poštovanja osnovnih ljudskih prava lica s invaliditetom garantovanih UN konvencijom, Vlada Crne Gore je usvojila strateški dokument koji je primarno baziran na pristupu zasnovanom na poštovanju ljudskih prava lica s invaliditetom, kroz stvaranje uslova za obezbjeđenje učešća lica s invaliditetom u svim sferama društvenog života. Strategija za zaštitu lica s invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 predstavlja drugi strateški dokument ovog tipa usvojen u Crnoj Gori, koji stavlja primarni akcenat na efektivno suzbijanje svih oblika diskriminacije, kao i stvaranje uslova za uživanje jednakih prava u svim oblastima života licima s invaliditetom.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava će u I kvartalu 2024. godine pripremiti i Vladi dostaviti na razmatranje i usvajanje Izvještaj o sprovođenju Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027, Izvještaj za 2022. godinu nije pripremljen zbog angažovanja kapaciteta nadležnog direktorata na izradi Predloga Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije, koji je postavljen kao prioritet.

VII REALIZOVANE AKTIVNOSTI U VRŠENJU UPRAVNOG NADZORA

Ukupan broj sistematizovanih radnih mjesta prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji br. 01-040/22-148/11, radnih mjesta je 48, a broj popunjenih radnih mjesta 36.

Na sjednici Vlade Crne Gore, 08.jula 2022 donešen je zaključak o utvrđivanju Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, broj 01-040/22-148/11.

U cilju efikasnog vršenja poslova iz nadležnosti Ministarstva, predložena je drugačija organizacija i sistematizacija u okviru određenih organizacionih jedinica, i u skladu sa tim preraspoređivanje i presistematizovanje radnih mjesta. Organizacionu strukturu Ministarstva ljudskih i manjinskih prava čine 3 direktorata, 3 odjeljenja, 2 službe i Kabinet ministra.

Saglasno članu 77 Zakona o sprječavanju korupcije („Službeni list CG“, br. 53/14 i 42/17), Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava izradilo je Izvještaj o sprovođenju plana integriteta.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u 2023. godini u kontinuitetu ažuriralo podatke o državnim službenicima i namještenicima kroz Centralnu kadrovsku evidenciju.

Kadrovskim planom za 2023. godinu planirano je zapošljavanje 3 službenika iz kategorije visoko rukovodnog kadra, shodno čemu je preko Uprave za kadrove objavljen javni konkurs za jednog izvršioca iz kategorije visoko rukovodnog kadra, koji/koja je Rješenjem Vlade Crne Gore Postavljena za Generalnu direktoricu Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, na period od 5 godina.

Osim toga, Rješenjima Vlade Crne Gore određeno je 3 vršioca/vršiteljke dužnosti, i to: sekretara ministarstva, Generalnog direktora Direktorata za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i Generalne direktorice Direktorata za interkulturalizam.

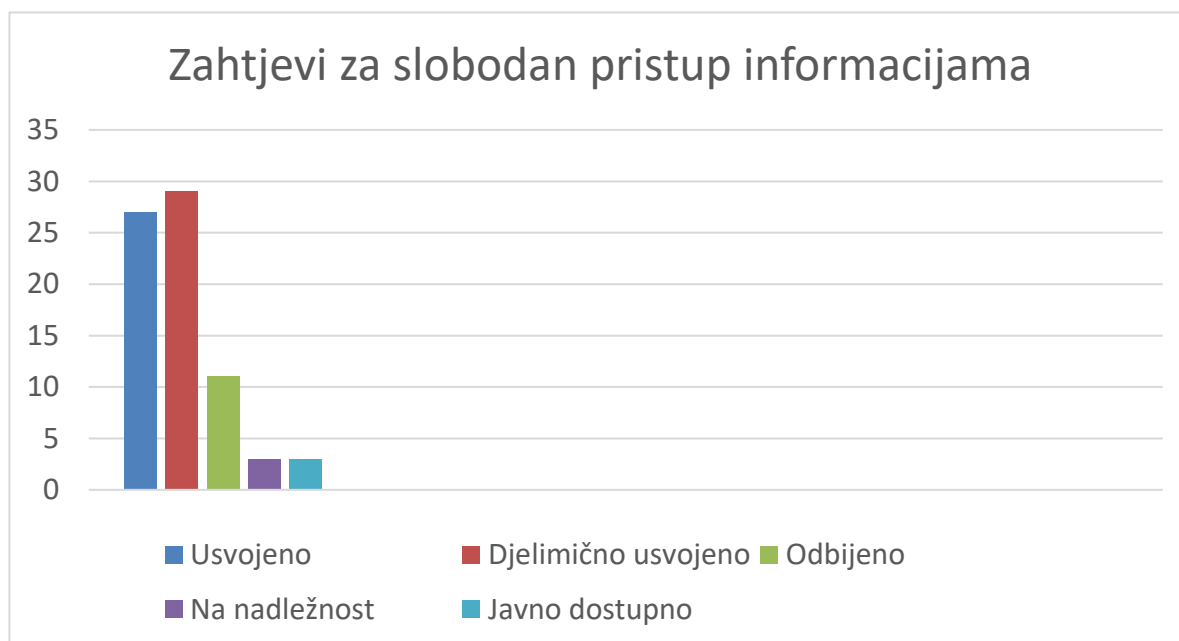
Takođe, u skladu sa kadrovskim planom za 2023. godinu u Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava zaposleno je na neodređeno vrijeme 9 službenika, od kojeg broja 7 službenika/službenica na radnom mjestu Samostalnog/e savjetnika/ce III, jedna službenica na radnom mjestu Više savjetnice III i jedna službenica na radnom mjestu Savjetnice I.

SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Tokom 2023. godine, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama ¹⁴("Službeni list CG", br. 44/12 i 30/17), Ministarstvu je podnijeto 73 (sedamdeset tri) zahtjeva, od čega je usvojeno 27(dvadeset sedam), djelimično usvojeno 29(dvadeset devet), odbijeno 11 (jedanaest), prosljeđena tri (3) na nadležnost drugom organu, te 3 (tri) obavještenja o javno dostupnoj informaciji saglasno članu 26 Zakona. Broj riješenih predmeta u zakonskom roku u izvještajnom periodu je 65, dok je 8 predmeta riješeno van roka.

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je u 2023. godini ažuriralo Vodič za slobodan pristup informacijama i isti je objavljen na internet stranici ministarstva i dostupan na linku: <https://www.gov.me/dokumenta/515dd9ef-eb37-4066-a8fd-027537fd120e>.

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava u kontinuitetu vrši proaktivno objavljivanje dokumenata koja nastaju u radu ovog ministarstva, čime se postiže transparentnost rada i afirmiše integritet i legitimnost organa. Takođe, svi podaci o načinu rješavanja zahtjeva unose se u informacioni sistem Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

VIII MEĐURESORSKA SARADNJA

1. Praćenje i izvještavanje o realizaciji preporuka Komiteta za eliminaciju rasne diskriminacije (CERD)

Ministarstvo ljudskih i manjinska prava je u aprilu 2022. godine, Sekretarijatu CERD-a dostavilo izvještaj o realizaciji prioritetnih peporuka iz Zaključnih zapažanja Komiteta za eliminaciju rasne diskriminacije (CERD), čiji je rok za implementaciju bio 2 godine nakon podnošenja IV,V i VI periodičnog izvještaja Crne Gore.

2. Praćenje i izvještavanje o realizaciji preporuka Opšteg periodičnog pregleda o stanju ljudskih prava (UPR)

¹⁴ Službeni list CG", br. 44/12 i 30/17

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava redovno dostavlja nadležnom Ministarstvu srednjeročni izvještaj o realizaciji preporuka iz UPR-a (Opšteg periodičnog pregleda o stanju ljudskih prava) za oblasti: Nacionalni okvir za ljudska prava i nacionalni dijalog; Jednakost i nediskriminacija; 3. Obuke o ljudskim pravima; LGBTI; Žene; Romi i manjine.

3. Kontinuirana saradnja sa odborima i komitetima Savjeta Evrope, i to sa: Upravnim komitet za prava djeteta (CDENF); Evropskim odborom za pravnu saradnju (CDCJ); Komitetom stručnjaka za prava i najbolje interese djece koja su odvojena od roditelja i u postupcima njege (CJ/ENF-ISE).

4. Praćenje i izvještavanje o realizaciji preporuka Komiteta za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)

5. Kontinuirana saradnja sa ugovornim tijelima UN, komitetima Savjeta Evrope i drugim međunarodnim organizacijama, kao regionalnim tijelima i inicijativama (UN Komisije za statut žena, UN Women Regionalna kancelarija za Aziju i Evropu, Komisija za rodnu ravnopravnost, Grevio ekspertska grupa, Regionalni savjet za saradnju, GIZ i druge organizacije)

Saradnja se odvijala kroz redovno učešće na online sastancima i seminarima, izvještavanje, dostavljanje informacija o aktivnostima, učešću u evaluacijama različitih projekata, fokus grupa i istraživanja.

Kao koordinatori i članovi radnih grupa službenici Ministarstva ljudskih i manjinskih prava učestvovali su u pripremi sljedećih dokumenata:

IZVJEŠTAJI

- Prilog izvještaju EK o Crnoj Gori za 2022. godinu
- Ažuriranje statusa realizacije privremenih mjerila u poglavlju 23
- Ažuriranje statusa realizacije privremenih mjerila u poglavlju 19
- Dinamički plan aktivnosti koje vode do ispunjenja Privremenih mjerila u Poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava
- Prilog za sastanak Odbora za pravdu, slobodu i bezbjednost
- Nacrt Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji
- Polugodišnji izvještaj o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana u poglavlju 23
- Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji
- Učešće na Pododboru za pravdu, slobodu i bezbjednost

UPITNICI

- Upitnik specijalnog izvjestioca UN za nezavisnost sudija i advokata

ČLANSTVO I UČEŠĆE U RADNIM TIJELIMA

Predstavnici Ministarstva su učestvovali su u radu Radne grupe za Pregovaračko poglavlje 23, i u komisijama i radnim grupama drugih ministarstava, za različite oblasti u cilju realizacije javnih politika i programa rada Vlade, kao što su:

1. Radna grupa za pregovaračko poglavlje 23
2. Radna grupa za pregovaračko poglavlje 19
3. Učešće u međuresorska radna grupa za pripremu analize regulatornog okvira za razvrstavanje organizacija koje ne obavljaju privrednu djelatnost
4. Učešće u koordinacionom tijelu za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske Unije
5. Učešće u radnoj grupi za praćenje sprovođenja politike održivog razvoja
6. Učešće u Operativnom tijelu za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2026
7. Učešće u radnoj grupi za mitigaciju (ublažavanje) i adaptaciju (prilagođavanje) na klimatske promjene
8. Učešće u Komisiji za praćenje realizacije srednjoročnog programa rada Vlade 2024-2027 i godišnjih programa rada Vlade
9. Učešće u Komisiji za ocjenu projekata po javnom pozivu za dodjelu sredstava Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom za finansiranje grant šema

IX PREDLOG MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA

Može se konstatovati da je u izvještajnom periodu u Ministarstvu zapažen problem nedovoljnog broja izvršilaca u određenim organizacionim jedinicama. Iako su postignuti zapaženi rezultati, oni su rezultat činjenice da postojeći izvršioci u kontinuitetu obavljaju povećani obim posla, imajući u vidu činjenicu da je značajan broj sistematizovanih radnih mjesta bio nepopunjen. (Direktorat za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda).

Pored nedovoljnog broja izvršilaca, na ostvarivanje značajnijih rezultata uticao je nedostatak prostornih kapaciteta i stalni problemi sa održavanjem elektronske komunikacije u prostoru u kome je smješten ovaj organ.

U narednom periodu nužno je sagledati način prevazilaženja nedovoljnog broja kadra, imajući u vidu obim obaveza utvrđenih Srednjoročnim programom rada Vlade 2022-2024, strateškim dokumentima i zahtjevima integracionog procesa Crne Gore u Evropsku uniju u okviru Poglavlja 23, obaveze koje se odnose na započete infrastrukturne projekte i saradnju sa međunarodnim organizacijama. Osim jačanja ljudskih resursa Ministarstva, u smislu povećanja broja zaposlenih i potrebno je i sagledati mogućnosti kontinuirane edukacije službenika.

Nedovoljan broj izvršilaca u svim organizacionim jedinicama, kao i veliki stepen opterećenosti postojećih službenika u budućem periodu može predstavljati rizik za blagovremeno i efikasno izvršavanje obaveza iz nadležnosti Ministarstva ljudskih i manjinskih prava.

MINISTAR
Fatmir Gjeka

Broj: 01-077/24-182
Podgorica, 12.02.2024. godine

Primljeno:	22.01.24			
Org. jed.	Jedinstveni Klas. broj	Redn. broj	Prilog	Vrijednost
01-077	/24	-84	/1	

CENTAR ZA OČUVANJE I RAZVOJ KULTURE MANJINA CRNE GORE

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2023. GODINU

Uvod

Javnu ustanovu Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore osnovala je Vlada Crne Gore s ciljem unapređenja manjinskih prava u oblasti kulture i afirmacije multikulturalizma kao jedne od temeljnih vrijednosti savremene Crne Gore.

Odlukom o organizovanju definisane su programske aktivnosti Ustanove koje se odnose na promociju i zaštitu manjinskih prava u oblasti kulture, unapređenje kulture manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, afirmaciju multikulturalizma, podsticanje duha tolerancije, međusobnog razumijevanja, sve sa ciljem podizanja nivoa društvene kohezije crnogorskog društva.

U skladu sa opredjeljenim sredstvima budžetom za 2023.godinu, Centar je uspio da realizuje i kvanitativno i kvalitativno značajne aktivnosti u svim programskim oblastima, te da u cilju promocije multikulturalizma, aktivnosti Centra predstavi i van granica Crne Gore.

Misija Centra realizovala se kroz različite programske okvire, u saradnji sa kulturnim poslenicima Crne Gore i regiona, koji su na najbolji način publici prenijeli značaj očuvanja i razvoja kulture manjina, bogatstvo multietničkog bića Crne Gore, i afirmisali multikulturalizam kao vrijednost savremenog društvenog okvira.

Centar je uspješno ostvario i promociju manjinskih prava u oblasti kulture kao jedne od temeljnih vrijednosti savremene Crne Gore, konceptom na visokom nivou, i kroz značajna ostvarenja koja će koristiti i generacijama koje dolaze.

I PROGRAMI

KNJIŽEVNI PROGRAMI

Antologija kratke proze albanskih pisaca Crne Gore "Svi naši"

U izdanju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, objavljena je knjiga Antologija kratke proze albanskih pisaca Crne Gore.

Riječ je o dvojezičnom izdanju na albanskom i crnogorskom jeziku u kojem su zastupljeni radovi jedanest prozaista: **Redžep Ćosja, Hajro Ulćinaku, Zuvdija Hodžić Beriša, Aslan Biša, Ibrahim Berjaši, Fran Camaj, Mehmet Kraja, Muzafer Čauši, Jaho Kolari, Anton Gojčaj i Mark Pašku Lucdonaj.**

Značaj Antologije je u tome veći jer omogućava i čitaocima koji ne poznaju albanski jezik da se upoznaju sa albanskim književnim opusom, kao i činjenica da pisci/autori potiču sa područja Crne Gore.

Upravo kao izdanje koje zahtjeva promociju u Crnoj Gori i van njenih granica, Centar je imao prilike da je u prethodnom period predstavi na sledećim adresama:

Podgorica, Ulcinj, Gusinje, u Skadar na Univerzitetu "Lugj Gurakuqi" i u Priština na Filološkom fakultetu, Univerziteta u Prištini.

Rječnik romsko-crnogorskog i crnogorsko-romskog

Izdavanje Rječnika romsko-crnogorskog i crnogorsko-romskog jezika autorke dr Hedine Tahirović -Sijerčić predstavlja krunu programske posvećenosti Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina kulturi, duhovnosti i identitetu romske zajednice u Crnoj Gori. Izdavanje Rječnika sa ovim obuhvatom može se smatrati prvorazrednim događajem u očuvanju i unapređenju identiteta Roma u Crnoj Gori. Takođe oavkvo izdanje može dati veoma veliki doprinos u budućnosti u nastavi romskog jezika u Crnoj Gori, kao i doprinijeti očuvanju i razvoju romskog jezika i kulture.

Izdavanjem Rječnika Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, kao državna ustanova kulture, daje konkretan i vrijedan doprinos realizaciji obaveza Crne Gore kao potpisnice Povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Savjeta Evrope.

Rječnik sadrži oko deset hiljada odrednica, ilustrovanih rečenicama ili kratkim primjerima. Dopriniće intenzivnijem, sadržajnijem i djelotvornijem uključivanju Roma u društvene tokove crnogorskog društva. Biće pogodan za korišćenje u osnovnom, srednjem i visokoškolskom obrazovanju, kako kada se radi o pripadnicima romske zajednice, tako i kada je riječ o drugim zainteresovanim. Izdavanje Rječnika dobija na značaju najavom obrazovnih vlasti o uvođenju romskog jezika u školski sistem Crne Gore.

Rječnik je objavljen u luksuznom izdanju na oko četiri stotine stranica. Recenzenti Rječnika su dr Marija Aleksandrović, prof. dr Igor Lakić i dr Vesna Delić.

Rječnik je promovisan u Podgorici i Cetinju.

Izdavaštvo i promocije izdanja pojedinačnih autora

„Memoari Besima Jusufovića” Saladina Dina Burdžovića

U izdanju Javne ustanove Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore objavljena je zbirka priča Saladina Dina Burdžovića pod naslovom „Memoari Besima Jusufovića”.

Priče je izabrao i za štampu priredio Petar V. Arbutina.

Recenzent knjige književnik i publicista Safet Sijarić, pored ostalog, bilježi: „Rođen u Ratkovićevom „nevidbogu”, i to u vrijeme da neperspektivnije nije mogao izabrati, Burdžović nam posredstvom do srca iskrenog naratora i glavnog junaka Besima Jusufovića, koji je tako realan, neposredan i ubjedljiv da se neodoljivo doima kao, bar uveliko, autobiografski lik, itekako ima šta ispričati. Tu je potekla jedna poput zavičajnog Lima jaka pripovjedačka rijeka sa mnogo bukova i virova, koja se nerijetko, uslijed naratorovog nesebičnog davanja značaja i sudbinama drugih, razlijeva u brojne otoke, rukavce, i odlive, „mrtvaje”, tako da kroz njegovu ispovijest, iskaz i svjedočenje pratimo i sveopšti egzodus jedne nesretne crnogorske i uopšte balkanske generacije na razmeđu dva vijeka, zapravo milenija, njeno stradanje, osipanje i gubljenje po Evropi i svijetu”.

Autor je dobitnik je više nagrada za poeziju, prozu i drame. Član je Crnogorskog društva nezavisnih književnika (CDNK), crnogorskog PEN centra, od 2008. godine Udruženja književnika Njemačke-Hessen (Litteraturgesellschaft e. v. Hessen-Deutschland). Od 1999. godine živi u Offenbachu, Hessen, Njemačka.

„Magloviti glas jezera u svitanju” pjesnikinje iz Skadra Ledije Duši (Ledia Dushi)

U izdanju Javne ustanove Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore objavljena je knjiga poezije pod naslovom „**Magloviti glas jezera u svitanju**” pjesnikinje iz Skadra Ledije Duši (Ledia Dushi). Pjesnička zbirka štampana je u dvojezičnom formatu – na crnogorskom i albanskom jeziku.

Sa albanskog na crnogorski jezik stihove je preveo Nikola Berišaj (Nikollë Berishaj), koji je sa dr Lenom Ruth Stefanović recenzent knjige.

„Kao pjesnikinja Ledija nam se predstavlja svojom geginštinom (gegski dijalekat) kao najsublimnijim sredstvom izražavanja, a ne kao sredstvom svoje tvrdoglavosti ili buntovništva, što bi isto bilo razumno. Kao dobar primjer upotrebe gegskog dijalekta, Ledija je imala samo Martina Camaja, koji je dijalektu ostao vjeran do smrti, obogatio ga, a čak i standardizovao. Iako je Camajeva poetika visoko rangirano stvaralaštvo, Ledija njega ne oponaša, već svojom poezijom postaje njegovo desno krilo”, zapisao je, pored ostalog, Nikola Berišaj u recenziji. Knjiga je promovisana u Tuzima.

Antologija Poezija bokeljskih Hrvata

U izdanju Javne ustanove Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore objavljena je knjiga **Poezija bokeljskih Hrvata** sa podnaslovom **Antologija hrvatskog pjesništva od 16. do 21. stoljeća**. Antologiju su priredili poznati književnik i publicista sa Cetinja mr Božidar Proročić i ugledna književnica i lingvistica iz Zagreba dr Željka Lovrenčić.

Knjiga predstavlja još jedan vrijedan izdavački poduhvat Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore.

Knjiga o pjesništvu bokeljskih Hrvata je prvi antologijski izbor koji obuhvata period od pet vjekova, u kojem je zastupljen jedan broj pjesnika kojih nije bilo u ranijim izborima. Istina, bilo je i prije antologijskih pregleda bokeljskog pjesništva za određene, kraće vremenske etape koji su omogućavali manje ili više ograničen uvid u cjelokupnost pjesničkog stvaralaštva Boke. Međutim, pjesnički niz sa vremenskim kontinuitetom od početka 16. vijeka do današnjih dana i recentnim pjesništvom Boke kotorske, posebna je vrijednost ove knjige.

Ključni kriterijum selektovanja autora zastupljenih u Antologiji vezuje za mjesto rođenja, odnosno za činjenicu da potiču iz Boke. U svega nekoliko slučajeva priređivači su se opredijelili za autore koji unekoliko odstupaju od ovog kriterijuma, a čije je djelo inspirisano Bokom.

Objavlivanjem knjige **Poezija bokeljskih Hrvata** daje se značajan doprinos očuvanju i unapređenju kulture, duhovnosti i identiteta Hrvata u Crnoj Gori. Knjiga će omogućiti šire upoznavanje sa kulturnom i književnom baštinom Hrvata u Crnoj Gori, doprinoseći multikulturalnim vrijednostima i interkulturalnim prožimanjima.

Promovisana knjiga „Od beške do kabura“-život i običaji Bošnjaka

U Narodnoj biblioteci "Radosav Ljumović" u Podgorici promovisana knjiga "OD BEŠIKE DO KABURA" – Život i običaji Bošnjaka autora **Latifa Adrovića**. Govorili su: akademik Zuvdija Hodžić, prof. dr Rifat Alihožić, kulturolog i publicista mr Željko Rutović i autor. Moderator programa bio je mr Amer Ramusović.

Kulturolog i publicista **mr Željko Rutović** je istakao da knjiga ima nesporni civilizacijski, kulturološki i identitetski značaj te je kao takva izuzetni istraživački rukopis vrijedan za etnološko, sociološko, historiografsko i antropološko izučavanje predmetne teme. "Konačno, ova knjiga u svom glavnom proseyu dobija karakteristike pisanog muzeja sjećanja čiji tragovi, boje, mirisi i nostalgija jednog vremena i prostora nesporno svjedoče o autentičnosti identitetu sveukupne baštine života Bošnjaka.

Bihar nije dobio samo knjigu, već pisani spomenik koji se prepoznaje kulturološkim vodičem te kao takav ostaje u nasljeđe dolazećim generacijama pomoću kojeg će lakše tumačiti tragove prošlosti u kojima su vjekovne generacije ostavile svoje iskustvo i specifičnosti kao zbirnu

autentiku svojih života i kulture, koju je veoma markantno i nijansirano, autor Adrović najširoj javnosti seriozno predstavio."Prof.dr **Rifat Alihodžić** je kazao da je ovo muzej-knjiga. "Muzej-knjiga jer se radi o jednom konzerviranom trenutku zapečaćenom u sjećanjima autora u momentu kada napušta svoj zavičaj, čuvajući trajnu uspomenu na njega, ne dajući novom vremenu i pojavama da tu sliku oskrnave. Ovu knjigu nije mogao napisati neko ko stalno živi u svom zavičaju ili mu se često vraćao." Alihodžić dalje ističe da se u konceptu same knjige prepoznaje logika fotografa a ne kamermana. Te da je opisan istorijski trenutak načina života jednog naroda na određenom prostoru. " Neka mi autor ne zamjeri na utisku da se radi o životu i običajima Bošnjaka Bihora u jednom vremenu, što nikako ne utiče na vrijednost knjige koja ima veliki etnografski i antropološki značaj.Akademik **Zuvdija Hodžić** je u obraćanju istakao da ova knjiga pokazuje bogatu kulturnu baštinu i tradiciju bihorskog kraja kojom je autor uspio da sačuva nešto što ni institucije ne mogu da sačuvaju. On je i fotograf koji je pored teksta ovjekovječio sve običaje bihorskog kraja, koje će dobro doći budućim generacijama koje su rasute po svijetu.

Promovisana knjiga „Vakufi u Beranama i Podgorici“-Mirsada Hadrovića

U organizaciji JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore u saradnji sa Bošnjačkim vijećem u Crnoj Gori u Multimedijalnoj sali KIC-a "Budo Tomović" u Podgorici je promovisana knjiga „Vakufi u Beranama i Petnjici " autora Mirsada Hadrovića.

Govorili su: prof. Suljo Mustafić, Božidar Proročić, književnik i publicista i autor. Moderatorka programa je bila Vesna Šoškić.

Suljo Mustafić podsjeća da se dokument kojim se opisuje vakuf zove vakufnama. To je davanje za opšte, zajedničko dobro, odnosno trošenje imetka za napredak zajednice. Vakuf je sredstvo za prosperitet u ekonomskom, kulturnom, društvenom i civilizacijskom pogledu. Značaj vakufa u modeliranju i podsticanju razvoja privrede, kao i u podupiranju nastanka i razvoja urbanih centara, daleko prevazilazi njihovu kulturno-obrazovnu i duhovno religijsku funkciju. Vakufi su bili osmišljeni tako da budu u funkciji ekonomske stabilnosti i rasta jednog društva, kazao je Mustafić. "Kada je u pitanju kulturološki ili uže kulturni značaj, Hadrović jasno ukazuje na jaku tradiciju Bošnjaka, ali i drugih naroda u darivanju, dobročiniteljstvu i brizi o potrebama zajednice, koju čine svi ljudi bihorskog kraja, bez razlike kojom se Bogu mole", ocijenio je Mustafić.Božidar Proročić je istakao da je Hadrović na poseban način predstavio stanje vakufa, koje je složenije od uobičajenog pojednostavljenog opažanja o vakufima. Sam autor se potrudio da gotovo sve vakufe predstavi i publikuje koristeći relevantne i pouzdane istorijske izvore i podatke. Bošnjaci, bez obzira na različite političke i društvene sisteme i okolnosti, nikada nisu prestali sa uvakufijavanjem. Njih, kao i njihove prethodnike, kao i današnje vakife, odlikuje dobročinstvo i dalekovidost.

Autorsko veće Braha Adrovića

O stvaralaštvu Braha Adrovića su govorili: književni kritičar, publicista, književnik Faruk Dizadarević, prof. dr Draško Došljak i publicista Salko Luboder.

Moderatorica je bila Amra Tahirović. Faruk Dizadarević je istakao da „ poezija Braha Adrovića baštini vezan i nevezan stih, sonetnu formu, tercet i kratku formu, dakle čitavo jedno formalno i oblikovano bogatstvo. Na stilizacijskoj ravni uočava se razuđenost jezika. Adrović se poigrava jezikom, jezik je za njega isključivi funkcionalni predmet umjetničkog oblikovanja. Jezik predstavlja mješavinu modernog izraza i zavičajnog dijalekta. Nerijetko nailazimo na lekseme koje autor domišlja. Sa uspješnom infiltracijom u sam tekst, takav stav može pojačati jednu od bitnijih determinanti ove poezije“. Dizdarević zapaža da Braha Adrović teži da dosegne sklopove značenja tradicionalne naracije kraja iz kojeg je, koji zahtijevaju zamašne poetičke procedure unutar jednog semantički vrlo slojevitog jezika sa jakim unutrašnjim intezitetom. „Te procedure on je vrlo umješno apsolvirao, čime je dokazao da se opravdano svrstava u red istaknutih crnogorskih pjesnika“, kazao je Dizdarević. Dr Draško Došljak je naglasio da je cilj Adrovićeve poezije je da nas trgne, da nas zapita, da probudi uspavane duhove i pozove na aktivizam najprije u odnosu prema sebi samima. Najprije to! Njegova poezija budi i zaspalu ljudsku emociju. Iako ne bježi od neprijatnih okolnosti iz stvarnosti, njegovi stihovi sadrže nagovještaj da je „promjena unutar izvesnija, ali i mnogo potrebija i svrhovitija, budući da se kroz nju mijenja i svijet spolja“. Braha Adrović pokazuje da se poezija ne može pisati „bez poverenja u njenu snagu i misiju“. Ona je snaga koja vraća povjerenje u Čovjeka“, zaključuje Došljak.

Salko Luboder osvrnuo se na publicistički rad Braha Adrovića i njegovu knjigu zapisa i reportaža Priče iz dva vijeka: „U tri i po decenijskom plodnom novinarskom i publicističkom stvaralaštvu barda pisane riječi Braha Adrovića arhivirano je vrijeme, zanimljivi ljudi, događaji i nesvakidašnji biljezi života. Knjiga Braha Adrovića Priče iz dva vijeka predstavlja, zapravo, suštinu (ili glavninu) njegovog uspješnog i sadržajnog angažovanja u tvorenju repotaža kao najsloženijeg novinarskog žanra koji se graniči sa literaturom. Van sumnje, knjiga će zauzeti zapaženo mjesto u crnogorskoj i regionalnoj publicistici“.

Luboder naglašava da sadržaj knjige Priče iz dva vijeka predstavlja svojevrsne lirske prepise života, mijene vremena, lica i naličja naših trajanja, neobične ljude i događaje. Lirski nanosi u žurnalističkim tekstovima Braha Adrovića proističu iz njegovog pjesničkog bića, odakle je isteklo šesnaest knjiga poezije.

„Bosanskohercegovačka književnost u drugom prostoru“

Predstavljanje pod nazivom „Bosanskohercegovačka književnost u drugom prostoru“ održano je u Multimedijalnoj sali KIC-a „Budo Tomović“ u Podgorici.

Govorili su: dr sc. Melida Travančić, književnica i teoretičarka književnosti, Muamera Planjac, urednica izdavačke kuće Planjax, Kemal Musić, književnik i direktor JU „Ratkovićeve večeri poezije“, Umihana Krlićević Omerović, pjesnikinja i Salko Luboder, direktor JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore.

Dr sc. Melida Travančić je podsjetila na tokove saradnje književnika i izdavačkih kuća iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore naglašavajući da se na taj način bogati čitalačka ponuda i podstiče interkulturalni dijalog. Ukazala je da su tematske preokupacije pisaca iz jedne i druge zemlje veoma slične, odnosno da imaju ujednačen tematski okvir. "U prvom planu su teme koje zaokupljaju autore od povratka u prošlost, suočavanje sa ratnim traumama do stvaranosti opterećene teškim egzistencijalnim problemima, nebrigom za čovjeka i odsustvom empatije", kazala je Travančić.

Muamera Planjac je predstavila izdavačku kuću Planjax iz Tešnja, podsjećajući na saradnju izdavača iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Naglasila je saradnju sa JU Ratkovićeve večeri poezije. Kazala je kako izdavačka Kuća Planjax objavljuje knjige najznačajnijih autora iz Bosne i Hercegovine i regiona, uključujući i autore iz Crne Gore. Umjetnički kvalitet djela autora koji objavlju u toj izdavačkoj kući prvorangirani su na anonimnim konkursima Fondacije za izdavaštvo, kazala je Planjac. emal Musić predstavio je bogatu i vrijednu izdavačku djelatnost JU Ratkovićeve večeri poezije, ističući da su u izdavačkoj produkcije te ustanove objavljena djela najznačajnijih autora iz regiona. Naglasio je uticaj manifestacije Ratkovićeve večeri poezije na pjesnike cijelog regiona, ilustrujući takvu ocjenu primjerom izdavačke saradnje sa Planjax-om kada je objavljena zajednička knjiga "Drvo na brijegu" u kojoj je zastupljeno po deset mladih pjesnika iz jedne i druge države.

Umihana Krličević Omerović, koja je moderirala predstavljanje, ukazala je na značaj i istakla vrijednosti saradnje književnika iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore, predstavljajući se i kazivanjem svojih stihova.

Salko Luboder je ocijenio da je saradnja subjekata kulture iz zemalja regiona dobrodošla i vrijedna budući da podstiče interkulturalni dijalog, omogućavajući da se kroz književnost ljudi bolje upoznaju i povezuju. Kroz takav model saradnje i djelovanja otvaraju se i šire duhovni horizonti, doprinoseći interkulturalnom prožimanju, što je jedna od programskih obaveza Centra za očuvanje i razvoj klulture manjina Crne Gore, kazao je Luboder.

Tribina "O Parčiću i tragovima glagoljice"

U Podgorici je održana tribina pod nazivom "O Parčiću i tragovima glagoljice".

Govorili su: dr. sc. Darko Žubrinić, univerzitetski profesor iz Zagreba i Mirna Lipovac, tajnica Društva prijatelja glagoljice Republike Hrvatske. Moderatorica programa je bila Ana Vuksanović.

Mirna Lipovac održala je prezentaciju pod nazivom "Kronologija Parčićeva rada na Misalu" podsjećajući na njegove osnovne biografske podatke: Dragutin Antun Parčić, kanonik, leksikograf, glagoljaš, profesor, bavio se i kartografijom, tiskarstvom, slikarstvom, pjesništvom, prevodjenjem, prirodoslovljem, botanikom, astronomijom i fotografijom. Priredio je novo izdanje hrvatsko-glagoljskog Misala (1893.) i hrvatski obrednik Rimski ritual, te početnicu za čitanje

glagoljskih slova s osnovama staroslavenske gramatike autora Ivana Broza, Mali azbukvar za pravilno i jednolično čitanje glagoljice u novih crkvenih knjigah po hrvatskoj recenziji.

Lipovac je istakla da postoji nekoliko verzija u vezi s pitanjem kada je Misal po prvi put stigao u Crnu Goru. Po zvaničnim dokumentima, međutim, Misal je u Crnoj Gori prvi put korišten 1. januara 1895. godine na liturgiji u Katedrali u Starom Baru, koju je služio nadbiskup Šimun Milinović a kojoj su prisustvovali predstavnici sve tri vjere.

Prof. Darko Žubrinić u svom izlaganju između ostalog ukazao na kulturne veze između Hrvatske i Crne Gore, naročito Boke kotorske. "Prema mojim saznanjima hrvatska glagoljica je prisutna u 27 zemalja, a veza između Crne Gore i Hrvatske je mnogo jača. Tu imamo mnogo elemenata autohtonosti. Na prostoru Boke su djelovali značajni glagoljaši koji su postali biskupi. Jedan od njih je Juraj Pinezić u Gornjoj Lastvi u XVIII stoljeću sa otoka Krka. Imamo i njegove rukopise koji se čuvaju u Donjoj Lastvi, na kojima se vidi vrlo kultivirani rukopis, takozvana brzopisna glagoljica. Za razliku od drugih slavenskih naroda, Hrvati imaju puno pravnih dokumenata – to su knjige umrlih, vjenčanih koji su značajni za lokalno stanovništvo i demografiju određenog prostora. Ti dokumenti nam pokazuju da su ti ljudi bili socijalno angažirani", kazao je prof. Darko Žubrinić. On je podsjetio i na značaj prof. Ljubice Štambuk, koja je rođena u Perastu i koja je radila na očuvanju i promovisanju glagoljice.

U Ulcinu održano Veće ulcinjskih stvaralaca „Tri portreta“

U organizaciji JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, uz tehničku podršku JU Centar za kulturu Ulcinj – Gradske biblioteke, u Galeriji Doma kulture sinoć je u Ulcinju održano Veće ulcinjskih stvaralaca pod nazivom „Tri portreta“.

O stvaralaštvu dr Ganija Karamanage, Ismeta Karamanage i Mustafe Canka govorili su Hajro Ulčinaku, književnik, Gazmend Čitaku, književnik i publicista, Ismet Kalaba, novinar i publicista i Salko Luboder, direktor JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore.

Moderatorica programa je bila Ardita Rama, upravnica Biblioteke.

Govornici su kazali kako je predstavljanje bogatog i sadržajnog stvaralaštva tri ulcinjska autora zahtjevna obaveza i delikatan zadatak. Najvažnije određenje trojice znamenitih Ulcinjana i markantnih stvaralačkih ličnosti je svekolika promocija svoga grada. Svaki od njih na sebi svojstven način dao je doprinos da perom i ostalim aktivnostima predstavi Ulcinj na najbolji mogući način. Bogato kulturno – istorijsko nasljeđe, kao trajni amanet budućim generacijama u sredini koja baštini vjekovnu tradiciju, neprestana je građanaska i stvaralačka preokupacija trojice autora.

Njihove knjige govore o medicinskim fenomenima ovog grada, starim mlinovima, kaldrmama, građevinama, istorijskim ličnostima, lokalitetima i gradskom značenju koje odoljevaju zubu vremena. Bogatu kulturnu baštnu, sadržajnu i dugu tradiciju, prirodne i turističke vrijednosti ovi autori su predstavili na najbolji mogući način, dajući im svoj pečat, čineći ogroman doprinos u očuvanju bogate istorije ovog drevnog grada.

Pored jedinstvenih kulturno – istoriskih i prirodnih prepoznatljivosti, u Ulcinju se kroz generacije baštine dobri međunacionalni odnosi. Ljudi različitih vjera i nacionalnosti ovdje vjekovima žive jedni sa drugima i čine ovaj grad svojevrsnom interkulturalnom oazom. To su vrijednosti koje su oduvijek definisale Ulcinj. Trojica ulcinjskih stvaralaca, pored ostalih, prepoznatljivi su promoteri multikulturalnih vrijednosti i interkulturalnih prožimanja.

Odlika koja povezuje trojicu stvaralaca ogleda se u činjenicama da vole svoj grad, svoj zavičaj, imajući istovremeno kosmopolitsku orijentaciju, i svakako uzoran su primjer zajedničkog života. Njihove knjige pisane na albasnom i crnogorskom jeziku umnogome doprinoseći uspostavljanju životnih i civilizacijskih mostova u Ulcinju i Crnoj Gori.

II Muzičko scenski programi

Manifestacija “Svi smo mi Crna Gora – bogatstvo različitosti”

- Program “Đerdani bihorskog behara” u Rožajama

Muzičko – scenskim programom „ Đerdani bihorskog behara “ u Centru za kulturu Petnjica nastavljena je manifestacija „Svi smo mi Crna Gora – bogatstvo različitosti“ koju organizuje JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore.

U protekle nepune tri godine manifestacija je održana u gradovima Crne Gore i u inostranstvu. Scenska kazivanja o tradiciji i baštini Petnjice izveli su Miomir Maroš i Amanda Ujkić. Učestvovali su: Etno grupa “Teferidž”, Esad Merulić, Adis Murić i KUD “Bihor”

- Program “Knjigu pišu gusinjske devojke” u Gusinju

Program „Knjigu pišu gusinjske devojke“ je realizovan u saradnji sa Opštinom Gusinje i Centrom za kulturu Gusinje.

Učestvovali su: Zdravko Đuranović, Etno grupa “Teferidž”, Rustem Muratović Ljuca i Folklorni ansambl Centra za kulturu Gusinje.

Scenska kazivanja o tradiciji i baštini Gusinja izveli su glumci Slađana Merdović i Predrag Vukojević.

Riječ je o scenski dizajniranom programu rađenom po standardima savremene audiovizuelne i pozorišne produkcije. Program je prožet različitim formama umjetničkog izražavanja – govor, video, muzika, pjesma i igra.

Manifestacija “Svi smo mi Crna Gora – bogatstvo različitosti” je svojevrsno ogledalo crnogorske multikulturalnosti kroz koju se izražava bogatstvo kulture i tradicije manjinskih naroda i prožimajuće vrijednosti različitih kulturnih identiteta koje su objedinjene u nedjeljivu kulturnu baštinu Crne Gore.

- **Program "Plavski zvjezdovez" u Plavu**

Programom „Plavski zvjezdovezi“ u Centru za kulturu „Husein Bašić“ u Plavu nastavljena je manifestacija „Svi smo mi Crna Gora – bogatstvo različitosti“ koju organizuje JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore. Scenska kazivanja o tradiciji i baštini Plava izveli su glumci bjelopoljskog pozorišta Moamer Kasumović i Slađana Merdović .

U muzičkom dijelu programa čestvovali su: Milica Vojinović, Kenan Kurtanović, Egzona Salaj i Tatjana Lazičić Popović uz pratnju orkestra Montenegro sound sevdah.

Riječ je o scenski dizajniranom programu rađenom po standardima savremene audiovizuelne i pozorišne produkcije. Program je prožet različitim formama umjetničkog izražavanja – govor, video, muzika, pjesma i igra.

- **Program "Bar u multikulturalnom ogledalu" u Baru**

Program pod nazivom „Bar u multikulturalnom ogledalu“, je segment manifestacije „Svi smo mi Crna Gora – bogatstvo različitosti“ koji je realizovan u Baru.

Osnovni smisao manifestacije je da pokaže bogatstvo i vrijednosti kulture, tradicije i posebnosti svih koji žive u Crnoj Gori. Da ukaže i podsjeti na najpreprepoznatljivije segmente kulturne baštine, tradicije i vrijednosti kulture i umjetnosti sredine u kojoj se organizuje i da afirmiše njene stvaraoce.

U bogatom kulturno umjetničkom programu učestvovali su: KUD „Jedinstvo“, sopran prof. Aleksandra Vojvodić, baletski ansmb l „Princeza Ksenija, prof. Safet Drljan, harmonika, bendovi „Grimm“ i „Bež“.

U dijelu programa bio je i segment revije kostima autorskog projekta Slobodanke Seke Martinović pod nazivom „Dijalog most do sloge“.

Gost večeri „Bar u multikulturalnom ogledalu“ bio je popularni podgorički KIC pop hor.

U scenskim kazivanjima ukazalo se na bogatu kulturnu baštinu Bara i okoline sa posebnim akcentom na multikulturalnu tradiciju i interkulturalna preplitanja.

Moderatorkinja programa bila je Vesna Šoškić.

- **Program "Kad procvatu behari" - večer islamaške duhovne muzike u Bijelom Polju**

U organizaciji Javne ustanove Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, uz tehničku podršku Javne ustanove Centar za kulturu „Vojislav Bulatović Strunjo“ Bijelo Polje, večeras je u sali bjelopoljskog Centra za kulturu priređeno večer islamaške duhovne muzike pod nazivom „Kad procvatu behari“.

U islamaškoj tradiciji, duhovna muzika, u formi ilahije i kaside, se pojavljuje kao umjetnički izraz veličanja Boga i iskazivanja poštovanja prema božijem poslaniku Muhamedu. Ovu duhovnu umjetničku formu u Crnoj Gori baštine Bošnjaci, Albanci i Muslimani. Kroz doživljaj ilahije i kaside, posjetioce su vodili članovi Kulturno-umjetničkog društva „Isa-beg“ iz Novog Pazara, koji već 15 godina na autentičan i originalan način čuva od zaborava ovaj vid duhovnog umjetničkog izražavanja muslimana.

Manifestacija "Veče multikulturalnosti Crne Gore"

Program u Prištini

Povodom obilježavanja Dana državnosti Crne Gore u Prištini je održan program pod nazivom Veče multikulturalnosti Crne Gore koji je rediteljski postavio Slobodan Marunović. Organizatori programa su bili Javna ustanova Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, Ambasada Crne Gore u Prištini, Direktor za ekonomsku i kulturnu diplomatiju Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore, Udruženje Crnogoraca „Lovćen“ i Udruženje Crnogoraca „Perper“.

Govorili su: zamjenica predsjednika Vlade Kosova Emilija Redžepi, vršilac dužnosti generalnog direktora Direktorata za ekonomsku i kulturnu diplomatiju Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore Dejan Vuković, predsjednik Udruženja Crnogoraca „Perper“ Lazar Radulović i direktor Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore Salko Luboder.

Programu su prisustvovali članovi diplomatskog kora i ugledne zvanice javnog života Kosova. U programu su učestvovali: Nikolina Nika Kovačević, vokalna solistkinja, Žana Marinković Lekić, flauta, Egzona Salaj, sopran, Kenan Kurtanović, kantautor, članice Etno grupe „Teferidž“ Irma i Ilda Nurković, glumica Anđela Marunović, glumci Slobodan Marunović i Enver Petrovci, koji su na crnogorskom i albanskom jeziku kazivali stihove iz poeme Ali Binaka Radovana Zogovića.

Kazivani se stihovi i dramski pasaži Petra II Petrovića Njegoša („Brat je mio koje vjere bio“), Zaima Azemovića, Marina Čaveliša, Avda Međedovića, Esada Mekulija, Maje Perfiljeve, Dušana Kostića, Vita Nikolića, Bobana Velimirovića i Veljka Vlahovića.

Program je bio multimedijalnog formata i predstavljao je svojevrsnu umjetničku refleksiju multikulturalne stvarnosti Crne Gore.

U pozadini programa emitovan je video materijal sa motivima prirodnih ljepota i urbanih cjelina Crne Gore.

Program u Skoplju

Povodom obilježavanja Dana državnosti Crne Gore i u Skoplju je održan programa pod nazivom Veče multikulturalnosti Crne Gore koji je rediteljski postavio Slobodan Marunović.

Organizatori programa bili su Javna ustanova Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, Ambasada Crne Gore u Skoplju, Direktor za ekonomsku i kulturnu diplomatiju Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i manifestacija Skopsko ljeto.

Govorili su ambasadorica Crne Gore u Skoplju Marija Petrović, direktor Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore Salko Luboder i direktor Skopskog ljeta Nikola Gligorov.

Programu su prisustvovali članovi diplomatskog kora i ugledne zvanice javnog života Sjeverne Makedonije.

U programu su učestvovali: Nikolina Nika Kovačević, vokalna solistkinja, Žana Marinković Lekić, flauta, Egzona Salaj, sopran, Kenan Kurtanović, kantautor, članice Etno grupe „Teferidž“ Irma i Ilda Nurković, Filip Dimiškovski, pijanista, Aleksandar Petkovski, kavalista, glumci Slobodan Marunović i Anđela Marunović.

Kazivani se stihovi i dramski pasaži Petra II Petrovića Njegoša („Brat je mio koje vjere bio“), Zaima Azemovića, Marina Čaveliša, Avda Međedovića, Esada Mekulija, Maje Perfiljeve, Dušana Kostića, Vita Nikolića, Bobana Velimirovića i Veljka Vlahovića.

Program je bio multimedijalnog formata i predstavljao je svojevrsnu umjetničku refleksiju multikulturalne stvarnosti Crne Gore.

Program u Sarajevu

U partnerstvu sa Udruženjem „Zavičajni klub Pljevljaka i prijatelja u BiH“ Javna ustanova Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore učestvovala je u organizaciji programa pod nazivom „Veče kulture Crne Gore“ u Sarajevu.

Predstavljena je knjiga Mića Miranovića „Ksenija Cicvarić – život i djelo“. Govorili su: prof. dr Senad Gačević, prof. Mehmed Barjaktarević, prof. Enisa Šojko, urednica Muzičkog programa RTV BiH, Salko Luboder, direktor JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore i autor.

Pjesme Ksenije Cicvarić izvodili su prof. Safet Drljan na harmonici i Gradski tamburaški orkestar iz Pljevalja.

Ocijenjeno je da pjesme Ksenije Cicvarić, pored toga što predstavljaju neprocjenjivo kulturno blago, sublimišu multikulturalne vrijednosti Crne Gore. Najbolji dokaz tome je činjenica da se u njenim pjesmama svi prepoznaju. Knjiga Mića Miranovića o životu i djelu Ksenije Cicvarić čuvar je vrijednosti njene pjesme, saglasili su se govornici.

Izveden je i muzičko-scenski program. Učestvovali su: prof. Safet Drljan, Gradski tamburaški orkestar Pljevlja, Vokalni sastav „Lirike“ iz Pljevalja, „Montenegro sevdah sound“ iz Podgorice, vokalni umjetnici Kenan Kurtanović, Tanja Šeter i Dragan Račić.

U okviru muzičko-scenskog segmenta sinočnjeg programa predstavljen je Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore kao partner u organizaciji „Večeri kulture Crne Gore“. Centar je i ranijih godina učestvovao u organizaciji programa Udruženja „Zavičajni klub Pljevljaka i prijatelja u BiH“.

Program je prožet zavičajnim zvucima, crnogorskim melosom i multikulturalnim bogatstvom osvježio je zavičajna sjećanja i podstakao nostalgiju.

Program u Prizrenu

U Prizrenu je priređen program pod nazivom Veče multikulturalnosti Crne Gore. U programu su učestvovali Tanja Šeter, Đulija Pelingu, Esad Memić i članice Etno grupe „Teferidž“ Irma i Ilda Nurković.

U scenskim kazivanjima čuli su se stihovi Radovana Zogovića, Rista Ratkovića, Esada Mekulija i Marina Čaveliša, kojima se iskazuje ljubav i poštovanje prema Crnoj Gori. Tokom ovog programskog segmenta ukazalo se i na panoramu multikulturalnih preplitanja i zajedničkog života u Crnoj Gori. Scenska kazivanja izvodila je Žaklina Oštir, glumica Crnogorskog narodnog pozorišta.

Program je bio multimedijalnog formata i predstavljao je svojevrstu umjetničku refleksiju multikulturalne stvarnosti Crne Gore.

U pozadini programa emitovan je video materijal sa motivima prirodnih ljepota i urbanih cjelina Crne Gore.

III LIKOVNI PROGRAMI

Izložba portreta sarajevske umjetnice Mensure Jahić u Kuslevovoj kući

U Kuslevovoj kući u Podgorici održana je izložba portreta pod nazivom „Bosanski dijalog“ autorke sarajevske umjetnice Mensure Jahić.

Izložba je organizovana u partnerstvu sa Javnom ustanovom Muzeji i galerije Podgorice.

Izloženo je četrdesetak radova na platnu rađenih u tehnici mix media.

Izložba afirmiše vrijednosti srednjovjekovne Bosne i Hercegovine sa fokusom na posljednju bosansku kraljicu Katarinu. Portreti kraljice Katarine su zapravo metafora Bosne. U njenom životu prožimale su se četiri vjeroispovijesti: bogumilska, pravoslavna, katolička i islamska.

O stvaralaštvu Mensure Jahić govorila je drmaturškinja dr Marija Sarap. Izložbu je otvorio prvak Crnogorskog narodnog pozorišta Slobodan Marunović.

Generalni sponzor izložbe je Vlada Kantona Sarajevo, odnosno Ministarstvo kulture i sporta.

Likovna kolonija „Ulcinj na platnu“

U partnerstvu sa Opštinom Ulcinj, Turističkom organizacijom Ulcinj, Institutom za promociju knjige iz Tirane i Udruženjem likovnih umjetnika iz Ulcinja učestvuje u organizaciji Likovne kolonije pod nazivom „Ulcinj na platnu“.

Riječ je o sedmoj po redu smotri likovnog stvaralaštva koja okuplja više od pedeset umjetnika iz Srbije, Sjeverne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Albanije, Turske i Crne Gore.

Pored kulturnih, umjetničkih i turističkih vrijednosti, Likovna kolonija „Ulcinj na platnu“ ima i izuzetan multikulturalni značaj. Sedma po redu smotra likovnog stvaralaštva u Ulcinju okupila je više od pedeset slikara iz Srbije, Sjeverne Makedonije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Albanije, Turske i Crne Gore.

Ministar ljudskih i manjinskih prava u Vladi Crne Gore Fatmir Đeka naglasio je značaj Likovne kolonije kao mjesta na kome se ljudi upoznaju i povezuju i šire poruke razumijevanja i tolerancije.

Izložba slika Suada Masličića „Dijalog sa prirodom“

U Podgorici je realizovana samostalna izložba slika Suada Masličića pod nazivom „Dijalog sa prirodom“.

Izložbu je otvorila prof. dr. Sonja Tomović Šundić ističući da Masličić svojim umjetničkim djelima zalazi iz forme u suštinu iz koje se vidi da ima senzitivnan odnos prema prirodi. „On nam je omogućio da vidimo ono što je nevidljivo kroz taj dijalog sa prirodom. Njegov je opus jedinstvena cjelina boja koje proističu iz prirode koju je on na njegov način doživio i svojom kičicom objektivječio“, kazala je Tomović Šundić.

IV Posjete, paneli, tribine, konferencije, gostovanje, učešća na sajmovima knjiga

- **Posjeta Ekspertske misije Savjet Evrope**

Značajna sa aspekta unapređenje kulture manjina, upoznavanja sa djelatnošću Centra i značaja postajanja institucije ove profilacije u sistemu.

- **Saradnja sa Ambasadom Turske**

Mogućnost uključivanja Ambasade Turske u programske projekte Centra, u oblasti izdavaštva o istorijskim temama iz vremena Kralja Nikole, i saradnje sa Turskom.

- **Posjeta Ambasadora Sjeverne Makedonije**

Interesovanje za saradnju sa srodnim institucijama Sjeverne Makedonije, povezivanje kroz različite oblasti kulture, i implementacija pozitivnih primjera multikulturalizma iz obe države.

- **Učešće na panelu Institucionalna zaštita manjina**

Predstavljena uloga, značaj i rezultati rada Centra, u okviru panela koji je organizovala Građanska alijansa, sa ciljem dalje afirmacije multikulturalizma i interkulturalnih prožimanja različitih društvenih činilaca, kojima se doprinosi razvoju Crne Gore kao države jednakih.

- **Učešće na Konferenciji „Ljudska prava pod okvirom zaštite od diskriminacije“**

Konferencija je organizovana od strane resornog Ministarstva, i jedan od panelista je bio direktor Centra, Salko Luboder. Širok broj panelista, učesnika i slušalaca ukazuje na značaj realizovane aktivnosti i prenosi poruku o ljudskim pravima, i značaju očuvanja istih.

- **Učešće na tribini „Jedni drugima pripadamo“**

Direktor je predstavio ulogu, značaj i rezultate rada Centra. Simboličan naziv tribine reflektuje i potrebu saživota svih na teritoriji Crne Gore, i šalje univerzalnu poruku neophodnosti društvenog razumjevanja.

- Centar predstavljen u Luksemburgu

Predstavnici Centra uzeli učešće na Festivalu 13.Dani bošnjačke kulture u Luksemburgu.Ukazano na značaj saradnje sa dijasporom i iseljenicima sa aspekta promocije i očuvanja kulture manjinskih naroda, i van granica Crne Gore.

Sajmovi knjiga

Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore učestvovao je na IX Internacionalnom sajmu knjiga u Podgorici, Sajmu knjiga u Tuzima, i 17.Međunarodnom podgoričkom sajmu knjiga i obrazovanja

ČASOPISI I INTERVJUI

Objavljeni 20. i 21. broj časopisa "KOD"

U izdanju Centra izašao je iz štampe 21. i 22.broj časopisa za kulturu, književnost i nauku „KOD“, u 2023.godini.

Direktor Centra Salko Luboder je imao više medijskih nastupa povodom predstavljanja navedenih programa, čime je doprinio i vidljivosti rada Centra, ističući njegov značaj u promociji i zaštiti manjinskih prava; podsticanje očuvanja, razvoja i izražavanja kulture manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori.

DIREKTOR
Salko Luboder
Salko Luboder